

İÇİNDEKİLER

I. GSYH, Sanayi Üretimi ve Talep Unsurlarındaki Gelişmeler	1
II. Ödemeler Dengesi.....	7
III. Merkezi Yönetim Bütçesi.....	14
IV. Parasal Büyüklükler ve Mali Piyasalardaki Gelişmeler.....	18
V. Fiyat Gelişmeleri	27
VI. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler.....	29

TABLolar

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları	2
Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler	3
Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler	4
Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi	5
Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı.....	6
Tablo 6: Yurt İçi Talebe İlişkin Göstergeler	6
Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler	7
Tablo 8: Sektörel İhracat	8
Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat	8
Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat	9
Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat.....	9
Tablo 12: Seçilmiş Fasıllara Göre İthalat	10
Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi	11
Tablo 14: Sermaye Hareketleri	12
Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri.....	14
Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri.....	15
Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları.....	16
Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku	17
Tablo 19: Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu.....	18
Tablo 20: Merkez Bankası Analitik Bilançosu	19
Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler	19
Tablo 22: Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler.....	20
Tablo 23: İMKB 100 Bileşik Endeksinin Getirisi.....	21
Tablo 24: Bankacılık Sektöründe Kredi ve Mevduatların Gelişimi.....	22
Tablo 25: Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı	22
Tablo 26: TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları.....	23
Tablo 27: Bankacılık Sektörüne İlişkin Seçilmiş Göstergeler.....	24
Tablo 28: Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	25
Tablo 29: Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	26
Tablo 30: Eylül Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları.....	27
Tablo 31: 2010 yılı Eylül Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri.....	28

ŞEKİLLER

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri.....	5
Şekil 2: Merkez Bankası Uluslararası Rezervleri	13
Şekil 3: İç Borçlanma Faiz Oranları	18
Şekil 4: İMKB 100 Bileşik Endeksi.....	21
Şekil 5: Reel Kur Endeksi	24

EKLER

Başlıca Ekonomik Göstergeler: <http://ekutup.dpt.gov.tr/eg/2010/1001.xls>

Temel Ekonomik Göstergeler: <http://ekutup.dpt.gov.tr/eg/2010/1002.xls>

I. GSYH, SANAYİ ÜRETİMİ VE TALEP UNSURLARINDAKİ GELİşMELER

1. GSYH ve Sektörel Büyüme Hızları

2010 yılının ilk çeyreği sonrasında ikinci çeyreğinde de çift haneli GSYH artış hızına ulaşılmıştır. 2010 yılının ikinci çeyreğinde GSYH piyasa beklentilerinin üzerinde yüzde 10,3 oranında artmıştır. Bu gelişmede yurtiçi talep ve üretimdeki canlanmanın artarak devam etmesinin yanı sıra baz etkisi de etkili olmuştur.

2010 yılının ikinci çeyreğinde GSYH'da (orjinal seri, sabit fiyatlarla) kaydedilen yüzde 10,3 oranındaki artış Çin, Tayvan ve Singapur hariç AB ve OECD ülkelerinde aynı dönemde gerçekteşen en yüksek artış olmuştur.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH 2010 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 3,7 oranında artmıştır. Bu durum önceki iki çeyreğe göre ekonomik canlanmada artışa işaret etmektedir.

2010 yılının ikinci çeyreğinde ekonomik aktivitedeki canlanma sanayi ve özellikle hizmetler sektörlerinden kaynaklanmıştır. Hizmetler sektöründe yılın ilk yarısında yüksek büyüme hızlarına ulaşılmıştır. Tarım sektöründe ise yılın ilk çeyreği pozitif büyüme olarak revize edilmiş, ikinci çeyrekte yüzde 1,1 oranında katma değeri artışı kaydedilmiştir.

İkinci çeyrekte sanayide katma değeri artışı yüzde 14,9, büyümeye katkısı 4,1 puan olmuştur. İmalat sanayii katma değeriindeki artış ise yüzde 15,4, aylık sanayi üretim endeksindeki artış ise yüzde 13,8'dir. İmalat sanayiinde katma değeri yılın ilk yarısında yüzde 18 oranında artmış, aylık sanayi üretimindeki artış ise yüzde 15,4 olarak gerçekteşmiştir.

Hizmetler sektöründe canlanma ikinci çeyrekte de devam etmiştir. Bu gelişmede, özellikle toptan ve parakende ticarete yüzde 14, ulaştırma-haberleşmede yüzde 10,2 oranındaki katma değeri artışları etkili olmuştur. Bu iki sektörün ikinci çeyrekte GSYH artış hızına katkısı toplamda yüzde 3,3 puan olmuştur. İnşaat sektöründe yılın ilk çeyreğinde sekiz çeyrek sonrası kaydedilen katma değeri artışı ikinci çeyrekte yüzde 21,9'a yükselmiş, büyümeye katkısı 1,2 puan olmuştur. İkinci çeyrekte otel ve lokantalarda pozitif büyümeye geçilmiş ve yüzde 3,2 oranında katma değeri artışı kaydedilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda katma değeri, hizmetler sektöründe 2010 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 9,6 oranında artış kaydetmiş, büyümeye katkısı 6,2 puan olmuştur.

Ekonomik aktivite ve yurt içi talepte nisbi bir canlanma sonucunda vergiler (eksi sübvansiyonlar) 2010 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 14,1 oranında artmıştır.

Yılın ilk yarısında GSYH yüzde 11 oranında artmıştır. Aynı dönemde katma değeri tarımda yüzde 0,8, sanayide yüzde 16,8 ve hizmetlerde yüzde 9,6 olarak gerçekteşmiştir. Buna göre büyümeye katkılar, tarımdan 0,1 puan, sanayiden 4,5 puan ve hizmetler sektöründen ise 6,4 puan olarak hesaplanmıştır.

2010 yılının ikinci çeyreğinde GSYH deflatörü yüzde 6,1 oranında artış göstermiştir.

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2009					2010		2009	2010
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	I.YARI	I.YARI
Tarım	-1,2	6,2	4,4	2,0	3,5	0,4	1,1	3,4	0,8
Sanayi	-20,9	-11,2	-4,2	11,6	-6,7	19,2	14,9	-15,9	16,8
İmalat	-22,1	-11,5	-4,2	13,0	-7,0	21,0	15,4	-16,7	18,0
Hizmetler	-12,8	-7,6	-3,8	4,4	-5,0	9,7	9,6	-10,2	9,6
İnşaat	-18,5	-20,9	-18,2	-6,4	-16,1	8,3	21,9	-19,7	15,1
Ticaret	-23,6	-13,6	-4,7	9,7	-8,5	18,1	12,8	-18,5	15,3
Ulaştırma	-16,1	-10,0	-4,6	3,2	-7,0	11,5	10,2	-13,0	10,8
Mali Aracı Kur.	10,6	7,5	7,8	8,3	8,5	4,9	8,8	9,1	6,8
Konut	3,2	3,3	2,8	2,5	2,9	2,7	2,6	3,2	2,6
Vergi-Sübvansiyon	-21,9	-7,7	-7,9	6,4	-8,1	17,2	14,1	-15,0	15,6
GSYH	-14,6	-7,6	-2,7	6,0	-4,7	11,7	10,3	-11,1	11,0

Kaynak: TÜİK

2. Talep Unsurlarında Gelişmeler

Yurtiçi talepte canlanma 2010 yılının ikinci çeyreğinde artarak sürmüştür. GSYH'da talep yönünden canlanma, özel tüketim ve yatırımlardaki hızlı artıştan kaynaklanmıştır. Stoklardaki artış ta büyüme katkı sağlamıştır.

Toplam yurtiçi talep; 2010 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 11,8 oranında artış göstermiştir. Toplam tüketim ise söz konusu dönemde yüzde 5,9 oranında artmıştır. Özel tüketimdeki artış yüzde 6,2 oranında gerçekleşmiştir.

Yılın ikinci çeyreğinde, yerleşik ve yerleşik olmayan hane halklarının yurtiçi tüketiminin alt bileşenleri incelendiğinde; giyimde yüzde 27,8, gıda, içki ve tütün tüketiminde yüzde 2,7 artış, konut, su, elektrik, gaz tüketiminde yüzde 0,9, mobilya ve ev aletlerinde yüzde 10,8, sağlıkta yüzde 10,8, ulaştırma-haberleşmede yüzde 4, eğlence-kültürde yüzde 0,8 oranında artışlar kaydedilmiştir. Yurtiçi talepte canlanma devam etmektedir.

Yılın ikinci çeyreğinde özel sabit sermaye yatırımlarında artış (cari fiyatlarla GSYH içindeki payı yüzde 15,4) yüzde 32,1 olarak gerçekleşmiştir. Özel kesim sabit sermaye yatırımlarının alt bileşenleri incelendiğinde; yılın ikinci çeyreğinde, özel kesim makine teçhizat yatırımlarının yüzde 36,8, inşaat yatırımlarının ise yüzde 22,9 oranında arttığı gözlenmiştir.

Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2009					2010		2009	2010
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	I.YARI	I.YARI
Toplam Tüketim	-8,4	-1,4	-1,1	7,0	-1,0	7,5	5,9	-4,9	6,7
Kamu	5,1	0,5	5,2	17,9	7,8	1,0	3,6	2,7	2,3
Özel	-10,1	-1,7	-1,9	5,0	-2,2	8,5	6,2	-5,9	7,3
Sabit Sermaye Yat.	-27,6	-24,4	-18,5	-4,6	-19,1	15,2	28,7	-25,9	22,2
Kamu	11,8	0,2	-5,7	-8,6	-2,3	-25,6	14,6	4,9	-2,8
Özel	-32,2	-28,6	-21,0	-3,5	-22,3	23,1	32,1	-30,4	27,7
Stok Değişimi ⁽¹⁾	-7,6	-3,8	0,3	2,2	-2,1	7,6	1,2	-5,6	4,2
Toplam Nihai Y.İçi Talep	-12,9	-7,0	-4,9	4,5	-5,1	9,0	10,4	-9,9	9,7
Toplam Yurt İçi Talep	-20,1	-10,5	-4,3	6,9	-7,2	17,6	11,8	-15,3	14,5
Net Mal ve Hizm. İhr.⁽¹⁾	6,6	3,3	1,7	-0,9	2,7	-5,6	-1,6	5,0	-3,5
Mal ve Hizmet İhracatı	-11,5	-11,1	-5,4	7,4	-5,3	-0,3	12,1	-11,3	6,0
Mal ve Hizmet İthalatı	-31,0	-20,6	-11,7	11,0	-14,3	22,3	17,8	-25,8	19,9
GSYH	-14,6	-7,6	-2,7	6,0	-4,7	11,7	10,3	-11,1	11,0

Kaynak: TÜİK

(1) GSYH Büyümesine Katkı.

2010 yılının ikinci çeyreğinde; maaş ve ücret ödemeleri yüzde 0,5, diğer cari harcamaların yüzde 6,7 oranında artmasının etkisiyle kamu tüketimi yüzde 3,6 oranında artmıştır. Kamu tüketimindeki artış da yurtiçi talep ve büyümeyi destekler nitelik almıştır.

2010 yılının ikinci çeyreğinde; kamu makine-teçhizat yatırımları yüzde -8,1 oranında azalırken, inşaat yatırımları yüzde 18 oranında artmıştır. Buna göre, kamu sabit sermaye yatırımları dört çeyrek sonrası artışa geçmiş ve bu artış yüzde 14,6 oranında gerçekleşmiştir.

2010 yılının ikinci çeyreğinde; mal ve hizmet ihracatının yüzde 12,1, mal ve hizmet ithalatının ise yüzde 17,8 oranında artmasının etkisiyle, net mal ve hizmet ihracatının GSYH büyümesine katkısı "eksi" yüzde 1,6 puan olarak gerçekleşmiştir.

Stok değişiminin büyümeye katkısı 2010 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 1,2 puan olarak hesaplanmıştır.

Talep yönünden 2010 yılının ikinci çeyreğinde GSYH'da kaydedilen yüzde 11,7 oranındaki büyümeye katkılar, özel tüketimden yüzde 4,5 puan, özel yatırımdan yüzde 5,3 puan olmuştur. Büyümeye kamu tüketiminin katkısı yüzde 0,4 puan, kamu yatırımının katkısı yüzde 0,6 puan olmuştur.

Bu gelişmeler sonucunda toplam nihai yurtiçi talepteki artış (stok hariç) yılın ikinci çeyreğinde yüzde 10,4 olmuştur.

2010 yılının ilk yarısında özel tüketim yüzde 7,3, kamu tüketimi yüzde 2,3, özel sabit sermaye yatırımları yüzde 27,7 oranında artmıştır. Aynı dönemde ihracat yüzde 6,0, ithalat ise yüzde 19,9 oranında artmış ve buna göre net mal ve hizmet ihracatının GSYH büyümesine katkısı "eksi" yüzde 3,5 puan olarak gerçekleşmiştir.

3. İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

2010 yılının Temmuz ayında işgücündeki artış 2009 yılının aynı dönemine göre 780 bin kişi olurken, aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 2009 yılının Temmuz ayına göre 1 milyon 265 bin kişi artarak 23 milyon 478 bin kişiye ulaşmıştır. Buna göre işsiz sayısı 485 bin kişi azalmıştır. 2010 yılının Temmuz ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre, tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinde sırasıyla, 328 bin kişi, 513 bin kişi ve 424 bin kişi istihdam artışı gözlenmiştir. Tarım dışı istihdam ise söz konusu dönemde önceki yılın aynı dönemine göre 937 bin kişi artmıştır. Türkiye genelindeki işsizlik oranı 2010 yılının Temmuz ayında, 2009 yılının aynı dönemine göre 2.2 puan azalarak yüzde 10,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Türkiye'de tarım dışı işsizlik oranı geçen yıla göre 2.7 puan azalarak yüzde 13,6; genç nüfusta işsizlik oranı ise geçen yıla göre 3.7 puan azalarak yüzde 19,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

	2009						2010		
	I	II	Temmuz	III	IV	Yıllık	I	II	Temmuz
Çalışma Çağındaki Nüfus	51.360	51.575	51.714	51.789	52.007	51.686	52.223	52.431	52.572
İşgücüne Katılma Oranı (%)	45,9	48,2	49,3	49,3	48,1	47,9	47,5	49,4	50,0
İşgücü	23.582	24.837	25.480	25.537	25.011	24.748	24.831	25.901	26.260
İstihdam	19.779	21.455	22.213	22.108	21.741	21.277	21.267	23.055	23.478
İşsiz	3.802	3.382	3.267	3.429	3.270	3.471	3.564	2.846	2.782
İşsizlik Oranı (%)	16,1	13,6	12,8	13,4	13,1	14,0	14,4	11,0	10,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	19,3	17,0	16,3	17,0	16,2	17,4	17,5	13,8	13,6
Genç Nüfusta İşsizlik Oranı	28,6	24,9	23,2	23,5	24,4	25,3	25,5	19,8	19,5
İstihdamın Sektörel Dağılımı									
Tarım	4.378	5.408	5.956	5.839	5.328	5.240	5.040	5.831	6.284
Sanayi	4.016	3.935	4.062	4.096	4.264	4.079	4.308	4.470	4.575
Hizmetler (*)	11.385	12.112	12.195	12.173	12.149	11.958	11.919	12.754	12.619

Kaynak: TÜİK

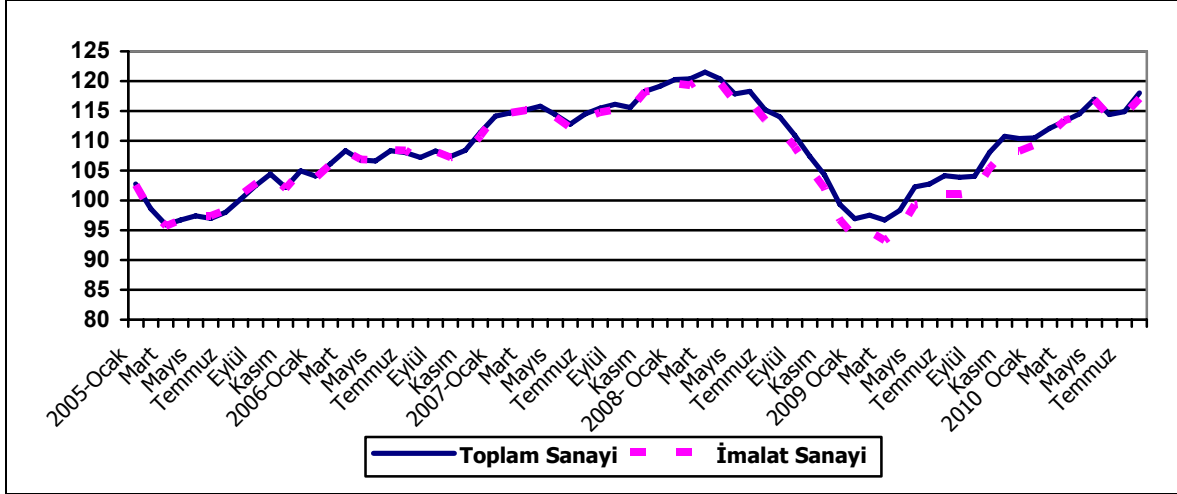
(*) İnşaat dahildir.

4. Üretim ve Talebe İlişkin Son Gelişmeler

a. Aylık Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranları

Aylık verilere göre, sanayi üretimi, 2010 yılı Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 11 oranında artmıştır. Böylece yılın ilk sekiz ayında sanayi üretimi ortalama yüzde 13,9 oranında artmıştır. Mevsimsel düzeltilmiş sanayi üretim endeksinde ise Ağustos ayında Temmuz ayına göre yüzde 0,4 oranında artış gerçekleşmiştir.

2010 yılı Ağustos ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, imalat sanayi, madencilik ve enerji sektörleri üretimleri sırasıyla, yüzde 10,9, yüzde 0,6 ve yüzde 15,7 oranlarında artmıştır.

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri (2005=100)

Kaynak: TÜİK

2010 yılı Ağustos ayı imalat sanayi üretimindeki artışta; endeks içindeki payları yüksek olan, tekstil ürünleri, gıda ürünleri, taş-toprak, taşıt ve kimya alt sektörlerinde kaydedilen üretim artışları etkili olmuştur.

Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	Yıllık		2010					
	2008	2009	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos
Sanayi	-0,6	-9,9	21,3	16,9	15,0	10,0	8,8	11,0
Madencilik	8,2	-0,8	7,8	4,2	11,2	3,7	-1,9	0,6
İmalat	-1,5	-11,3	24,3	18,5	16,0	10,6	9,2	10,9
Gıda Ürünleri	3,3	-0,4	13,9	11,0	7,9	5,3	8,6	3,0
Tekstil	-12,0	-12,0	26,1	20,6	20,2	11,2	10,9	6,0
Giyim	-9,5	-8,5	15,1	17,1	12,8	6,3	10,7	13,8
Petrol Ürünleri	0,4	-20,7	33,0	11,5	4,1	-3,6	-12,1	14,2
Kimya	-6,3	-0,5	30,7	21,2	19,6	16,0	8,0	4,9
Toprak Ürünleri	-2,1	-12,0	22,2	18,7	17,1	9,1	12,8	10,6
Ana Metal	-2,1	-15,3	16,8	8,9	10,4	1,1	7,8	10,1
Fabr. Metal Ürünleri	-6,4	-15,1	33,3	41,9	30,0	13,3	19,7	16,3
B.y.s. Makine-Teçhizat	-4,2	-22,9	51,8	36,4	21,7	32,5	35,1	24,1
Taşıt Araçları	6,2	-30,0	62,3	30,0	25,8	28,7	6,0	27,7
Enerji	3,8	-2,3	6,6	9,9	8,6	8,1	10,0	15,7

Kaynak: TÜİK

2010 yılı Ekim ayı toplam imalat sanayi kapasite kullanım oranı, 2009 yılının aynı ayına göre 7,1 puan artarak yüzde 75,3 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre ise kapasite kullanım oranı Ekim ayında 1,8 puan artış göstermiştir.

Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı (Yüzde)

	Yıllık		2009			2010			
	2008	2009	Ekim	Kasım	Aralık	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim
İmalat Sanayi	76,7	65,2	68,2	69,8	67,7	74,4	73,0	73,5	75,3
Gıda Ürünleri	73,6	68,4	72,5	71,1	70,8	67,9	65,6	66,5	74,7
Tekstil Ürünleri	70,8	67,6	71,6	74,4	72,2	77,8	78,9	78,0	78,3
Giyim	73,0	68,1	71,3	72,5	72,8	78,6	76,3	76,1	75,5
Basım Yayım	71,5	73,4	79,5	75,6	75,9	77,8	73,4	73,3	73,5
Petrol Ürünleri	87,3	58,0	61,9	60,8	54,1	68,1	77,7	69,5	75,5
Kimya	72,4	68,9	76,0	77,8	76,0	81,1	82,8	81,0	82,8
Metal Olmayan Diğer	76,6	65,8	69,2	70,1	69,2	79,4	79,5	78,3	78,8
Mineral									
Ana Metal	82,7	70,1	69,1	74,8	73,0	79,8	74,4	77,2	74,8
B.y.s. Makine ve	73,0	55,6	54,2	59,0	57,7	71,4	70,6	70,6	71,4
Teknikat									
Motorlu Taşıtlar	83,3	57,4	65,4	66,2	62,9	71,3	68,8	69,6	74,2

Kaynak: TCMB

b. Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

2010 yılının Eylül ayında; beyaz eşya üretim, ihracat ve ithalatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla, yüzde 5,1, yüzde 2,1 ve yüzde 24,9 oranlarında artarken; yurtiçi satışları yüzde 3,6 oranında azalmıştır. Ocak-Eylül 2010 döneminde; bu ürünlerin üretim, ihracat, yurtiçi satışları ve ithalatında sırasıyla, yüzde 12,8, yüzde 9,7, yüzde 8,1 ve yüzde 13,5 oranında artış kaydedilmiştir.

Otomobil üretimi; 2010 yılının Eylül ayında yüzde 7,4 oranında, Ocak-Eylül döneminde de yüzde 18,2 oranında artmıştır. 2010 yılının Eylül ayında otomobil ihracatı, 2009 yılının aynı dönemine göre, yüzde 1,3 oranında artarken, Ocak-Eylül döneminde yüzde 19,3 oranında artmıştır. 2009 yılının Ocak-Eylül döneminde yüzde 73,3 olarak gerçekleşen otomobil ihracat-üretim oranı, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 69,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6: Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergeler

	2008	2009	2010					
			Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
Beyaz Eşya Yurtiçi Satışları*	-3,5	-4,5	6,3	-14,2	-9,0	6,8	21,1	-3,6
Toplam Otomobil Üretimi	-2,1	-17,8	6,0	9,1	2,0	-13,4	22,6	7,4
Toplam Otomobil Satışları	-14,4	20,9	1,0	-8,4	2,6	148,8	87,3	-18,6
İthal Otomobil Satışları	-12,6	17,8	5,3	-4,4	10,3	176,5	92,6	-15,6
Trafiğe Kaydedilen Araç Sayısı	-3,8	-13,8	9,1	-7,6	-22,8	47,5		

* Buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve fırından oluşan beyaz eşya kapsamına; 2010 yılı Ocak ayından itibaren derin dondurucu ve kurutma makinesi eklenmiştir.

2010 yılının Ocak-Eylül döneminde; otomobil satışları yüzde 11,2, ithal otomobil satışları da yüzde 15,7 oranında artmıştır. 2009 yılının Ocak-Eylül döneminde yüzde 66,3 olarak gerçekleşen ithal otomobil-toplam otomobil satış oranı, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 69 olarak gerçekleşmiştir.

II. ÖDEMELER DENGESİ

1. Cari işlemler Dengesi

ABD konut piyasası kaynaklı ortaya çıkan ve hızlı bir şekilde diğer ülkelere yayılan finansal krizin ekonomik bir nitelik kazanmasıyla başlayan küresel çapta daralma, 2009 yılında daha da derinleşerek Türkiye'nin dış ticaretini olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, ihracat 2009 yılında, 2008 yılına göre yüzde 22,6 oranında azalarak, 102,1 milyar dolara gerilemiştir. 2010 yılının ilk sekiz ayında ise iç ve dış talepteki canlanmanın neticesinde dış ticarete kayda değer bir canlanma görülmüştür. 2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde ihracat önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,9 oranında artmıştır. 2009 yılında yüzde 72,5 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2010 yılının ilk sekiz ayı ortalamasında yüzde 63,5 düzeyinde gerçekleşerek büyüme sürecinin olduğu dönemler seviyesine inmiştir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, 2009 yılı Ocak-Ağustos döneminde 14,7 milyar dolar olan dış ticaret açığı 2010 yılının aynı döneminde 32 milyar dolar olmuştur.

Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler

(Milyon Dolar)

	İhracat		Yüzde Değişme		İthalat		Yüzde Değişme		Dış Ticaret Dengesi	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Ocak	7.885	7.844	-25,8	-0,5	9.281	11.690	-43,2	25,9	- 1.397	- 3.846
Şubat	8.435	8.276	-23,9	-1,9	9.075	11.779	-43,4	29,8	- 640	- 3.504
Mart	8.156	9.900	-28,6	21,4	10.522	15.020	-37,4	42,7	- 2.367	- 5.120
Nisan	7.562	9.413	-33,5	24,5	10.120	14.937	-43,4	47,6	- 2.559	- 5.524
Mayıs	7.347	9.813	-41,1	33,6	10.868	14.724	-43,7	35,5	- 3.521	- 4.911
Haziran	8.330	9.561	-29,2	14,8	12.501	15.229	-35,8	21,8	- 4.171	- 5.668
Temmuz	9.056	9.598	-28,1	6,0	12.856	16.062	-37,5	24,9	- 3.801	- 6.465
Ağustos	7.840	8.557	-29,0	9,1	12.811	15.437	-33,5	20,5	- 4.971	- 6.880
Eylül	8.481		-33,7		12.485		-30,2		- 4.004	
Ekim	10.096		3,8		12.773		-14,5		- 2.677	
Kasım	8.903		-5,2		12.618		4,5		- 3.714	
Aralık	10.055		30,2		15.019		31,7		- 4.964	
Toplam	102.143	72.961	-22,6		140.928	114.878	-30,2		- 38.785	- 41.917

Kaynak: TÜİK

2009 yılı Ocak-Ağustos döneminde 64,6 milyar dolar olan toplam ihracat, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 12,9 oranında artarak 73 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde imalat sanayii ürünleri ihracatı yüzde 11,1 oranında artarken, madencilik ürünleri ihracatı yüzde 87,7, tarım ve ormancılık ürünleri ihracatı ise yüzde 26,2 oranında artmıştır.

Tablo 8: Sektörel İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak- Ağustos		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
Toplam	132.027	102.143	-22,6	64.609	72.961	12,9
Tarım ve Ormancılık	3.937	4.348	10,4	2.357	2.973	26,2
Madencilik	2.155	1.683	-21,9	932	1.749	87,7
İmalat	125.188	95.449	-23,8	60.908	67.681	11,1
<i>Diğer Sektörler Toplamı</i>	748	663	-11,3	412	557	35,2
Seçilmiş Fasıllara Göre İhracat						
Kara taşıtları	18.327	12.252	-33,1	7.336	8.940	21,9
Demir ve çelik	14.946	7.641	-48,9	5.092	5.545	8,9
Kazan-makine-mek.cihaz	10.259	8.133	-20,7	5.178	5.973	15,4
Örme giyim eşyası	7.827	6.926	-11,5	4.487	5.077	13,1
Elektrikli makina. cihazlar	7.972	6.631	-16,8	3.900	4.578	17,4
Mineral yakıt. mineral yağlar	7.532	3.921	-47,9	2.319	2.836	22,3
Örülmemiş giyim eşyası	5.327	4.295	-19,4	2.788	3.012	8,0
Demir veya çelikten eşya	5.742	4.545	-20,8	2.926	3.105	6,1
Plastik ve mamulleri	3.563	3.094	-13,2	1.958	2.390	22,1
İnci kıymetli taş ve mamülleri	5.383	5.929	10,1	4.704	2.789	-40,7
<i>Diğer Fasıllar Toplamı</i>	45.150	38.777	-14,1	23.920	28.715	20,0

Kaynak: TÜİK

2009 yılında küresel krizin bir yansıması olarak ortaya çıkan resesyon süreci Avrupa Birliğini de derinden etkilemiş; söz konusu ülke grubunun ihracat içindeki payı azalmıştır. Nitekim, 2007 yılında yüzde 56,3 olan AB'nin toplam ihracat içindeki payı 2008 yılında yüzde 48'e, 2009 yılında yüzde 46'ya düşmüştür. 2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde ise bu oran yüzde 45,8 olarak gerçekleşmiştir. OECD ülkelerinin toplam ihracat içindeki payı ise 2009 yılında yüzde 53,1 iken bu oran 2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde yüzde 52 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılının Ocak-Ağustos döneminde en fazla ihracat yapılan ülkeler ise sırasıyla Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Irak olmuştur.

Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Ağustos		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
AB Ülkeleri	63.390	46.977	-25,9	28.694	33.427	16,5
Türkiye Serbest Bölgeleri	3.008	1.957	-34,9	1.238	1.331	7,5
Diğer Ülkeler	65.629	53.209	-18,9	34.677	38.202	10,2
Ülke Grupları						
OECD Ülkeleri	70.472	54.217	-23,1	33.961	37.970	11,8
EFTA Ülkeleri	3.262	4.327	32,7	3.445	1.887	-45,2
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	20.867	12.339	-40,9	7.594	8.951	17,9
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	6.248	5.945	-4,8	3.706	4.640	25,2
Bağımsız Devletler Topluluğu	13.938	8.763	-37,1	5.373	6.700	24,7
Türk Cumhuriyetleri	3.749	3.397	-9,4	2.101	2.463	17,2
İslam Konferansı Teşkilatı	32.597	28.665	-12,1	18.733	20.892	11,5
Toplam	132.027	102.128	-22,6	39.387	45.546	15,6

Kaynak: TÜİK

İhracatçı Birliklerinin (TİM) kayıtlarına göre 2010 yılı Eylül ayında ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,2 oranında artarak 9,2 milyar dolar olmuştur. Böylece, 2010 yılının Ocak-Eylül döneminde toplam ihracat, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,5 oranında artarak 82,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Eylül			Ocak-Eylül		
	2009	2010	Yüzde Değişme	2009	2010	Yüzde Değişme
TOPLAM	8.371	9.229	10,2	73.090	82.190	12,5
Taşıt Araçları ve Yan Sanayii	1.453	1.463	0,7	10.510	12.628	20,2
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	1.022	1.138	11,4	9.553	10.655	11,5
Demir Çelik Ürünleri	825	1.085	31,6	8.184	8.902	8,8
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	843	974	15,5	6.848	8.998	31,4
Elektrik-Elektronik	789	816	3,3	5.883	6.810	15,8
Makine ve Aksamları	430	503	16,9	4.057	4.566	12,5
Tekstil ve Hammaddeleri	478	554	16,0	3.900	4.683	20,1
Demir ve Demir Dışı Metaller	393	483	22,9	3.133	4.176	33,3
Hububat.Bakliyat.Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	278	314	13,2	2.606	2.961	13,6
Çimento ve Toprak Ürünleri	251	255	1,8	2.276	2.392	5,1
Ağaç Mamülleri ve Orman Ürünleri	214	231	8,0	1.747	2.079	19,0
Madencilik Ürünleri	260	291	11,8	1.746	2.697	54,5
Yaş Sebze ve Meyve	106	128	20,6	1.259	1.445	14,8
<i>Diğer Sektörler Toplamı</i>	<i>1.030</i>	<i>994</i>	<i>-3,5</i>	<i>11.387</i>	<i>9.198</i>	<i>-19,2</i>

Kaynak: TİM

Ekonomik büyümenin 2009 yılının son çeyreği itibarıyla başlamasıyla iç talebin ve üretimin canlanması, 2009 yılının ilk dokuz ayında önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 38,5 oranında azalan ithalatın 2009 yılının son üç ayında yüzde 5 oranında artmasına neden olmuştur. 2010 yılının ilk sekiz ayında söz konusu artış trendi devam etmiş ve ithalat 2009 yılının aynı dönemine göre yüzde 30,5 oranında artarak 114,9 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Söz konusu dönemde en çok ithalat yapılan ülkeler sırasıyla Rusya Federasyonu, Çin, Almanya ve ABD olmuştur.

Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Ağustos		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
Toplam İthalat	201.964	140.928	-30,2	88.034	114.878	30,5
Sermaye	28.021	21.463	-23,4	13.412	16.666	24,3
Ara malları	151.747	99.510	-34,4	62.529	82.923	32,6
Tüketim	21.489	19.290	-10,2	11.669	14.963	28,2
Diğer	707	666	-5,7	424	325	-23,3
Enerji İthalatı (27. Fası)	48.281	29.905	-38,1	19.086	23.878	25,1
Enerji Dışı İthalat	153.682	111.023	-27,8	68.948	91.000	32,0

Kaynak: TÜİK

* Alt kalemlerdeki yuvarlamalar nedeniyle toplamlar tutmayabilir.

2009 yılında ithalatla en büyük paya sahip ürünler mineral yakıtlar ve yağlar, makina-teçhizat, elektrikli makina ve cihazlar, demir-çelik ve kara taşıtları olmuştur. 2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde de bu durum devam etmiştir.

Tablo 12: Seçilmiş Fasıllara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Ağustos		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
Toplam İthalat	201.964	140.928	-30,2	88.034	114.878	30,5
-Mineral yakıt. yağlar	48.281	29.905	-38,1	19.086	23.878	25,1
-Kazan. makine. mek. cihaz	22.539	17.132	-24,0	10.803	13.025	20,6
-Elek. Makine ve cihazlar	13.892	12.243	-11,9	7.387	9.038	22,4
-Demir ve çelik	23.160	11.352	-51,0	6.863	10.279	49,8
-Kara taşıtları	12.790	8.976	-29,8	5.287	7.449	40,9
-Plastik ve mamulleri	9.386	6.944	-26,0	4.264	6.230	46,1
-Eczacılık ürünleri	4.361	4.080	-6,4	2.645	2.808	6,2
-Organik kimyasal ürünler	4.421	3.342	-24,4	2.159	2.876	33,2
-Optik alet ve cihazlar	3.445	2.833	-17,8	1.738	2.126	22,4
-İnci, kıymetli taş ve mam.	5.654	2.004	-64,6	1.456	1.841	26,4
-Pamuk, pamuk ipliği	2.332	2.099	-10,0	1.235	2.251	82,3
<i>-Diğer Fasıllar Toplamı</i>	<i>52</i>	<i>40</i>	<i>-22,6</i>	<i>25</i>	<i>33</i>	<i>31,7</i>

Kaynak: TÜİK

a. Hizmetler Dengesi

Turizm gelirleri 2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,4 azalarak 13,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde hizmetler başlığının diğer önemli bir kalemi olan taşımacılık kaleminde 424 milyon dolar tutarında net çıkış gerçekleşmiştir. İnşaat hizmetlerinden kaynaklanan net döviz girişi, 2010 yılının ilk sekiz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 27,5 oranında azalarak 518 milyon dolara gerilemiştir. Bu gelişmeler sonucunda, 2009 yılının Ocak-Ağustos döneminde toplam 10,4 milyar dolar fazla veren hizmetler dengesi kalemi 2010 yılının aynı döneminde yüzde 27,4 oranında bir azalış göstererek 8,2 milyar dolar fazla vermiştir.

b. Gelir Dengesi

2010 yılı Ocak-Ağustos döneminde gelir dengesi kaleminde 4,9 milyar dolar net çıkış kaydedilmiştir. Bu dönemde yatırım geliri başlığında yer alan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar kaleminde görülen net çıkışlar sırasıyla 1,6 milyar dolar, 0,3 milyar dolar ve 2,9 milyar dolar olmuştur. Diğer yatırımların bileşenlerinden olan faiz giderleri ise aynı dönemde 3,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

c. Cari Transferler

2010 yılının Ocak-Ağustos döneminde cari transferler bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 36,7 oranında azalarak 774 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari transfer hesabı altında yer alan işçi dövizleri kalemi aynı dönemde 478 milyon dolar rakamıyla geçen yılın aynı dönemine göre 119 milyon dolar düşüş göstermiştir.

Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Ocak-Ağustos	
	2008	2009	2009	2010
I. Dış Ticaret Dengesi	-53.021	-24.876	-14.737	-32.037
1.İhracat f.o.b.	13.2028	102.130	64.608	72.962
2.İthalat c.i.f.	-201.964	-140.900	-88.034	-114.878
3.Diğer	16.915	13.894	8.689	9.879
II. Hizmetler Dengesi (Net)	17.121	16.305	10.365	8.223
1.Taşımacılık	-134	1.034	660	-424
2.Turizm	18.445	17.103	10.807	10.520
3.İnşaat Hizmetleri	974	1.090	714	518
4.Sigorta Hizmetleri	-684	-537	-337	-394
5.Finansal Hizmetler	-137	-362	-171	-181
6.Diğer Ticari Hizmetler	-1.287	-1.464	-888	-1.174
7.Resmi Hizmetler	-778	-846	-600	-580
8.Diğer Hizmetler	722	287	180	-62
III. Gelir Dengesi	-8.159	-8.114	-5.585	-4.938
1. Ücret Ödemeleri	-66	-105	-67	-80
2. Yatırım Geliri	-8.093	-8.009	-5.518	-4.858
Doğrudan Yatırımlar	-2.610	-2.729	-1.909	-1.644
Portföy Yatırımları	972	267	25	-324
Diğer Yatırımlar	-6.455	-5.547	-3.634	-2.890
Faiz Geliri	2.022	1.685	1.304	683
Faiz Gideri	-8.477	-7.232	-4.938	-3.573
Uzun Vade	-7.835	-6.692	-4.526	-3.373
Kısa Vade	-642	-540	-412	-200
IV. Cari Transferler	2.113	2.299	1.222	774
Cari İşlemler Dengesi	-41.946	-14.402	-8.735	-27.978

Kaynak: TCMB

2. Sermaye Hareketleri Dengesi ve Uluslararası Rezervler

2010 yılının Ocak-Ağustos döneminde 26,8 milyar dolar tutarında net sermaye girişi gerçekleşmiştir. Aynı dönemde yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içinde yaptıkları net doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 22,3 oranında azalarak 4,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yurt dışında yerleşik kişilerin net gayrimenkul alımları 2,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Aynı dönemde, yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları net doğrudan yatırımlar 1,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucunda doğrudan yatırımlarda gerçekleşen net sermaye girişi. 2010 yılının ilk sekiz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 22,3 oranında azalarak 4,1 milyar dolar olmuştur.

Dünya çapında finansal piyasalarda başlayan toparlanma sürecinin bir yansıması olarak 2010 yılı başından itibaren ülkeler arası fon akımlarında bir artış görülmüştür. IMF Dünya Ekonomik görünüm Ekim 2010 Raporu verileri ve yıl sonu tahminleri de söz konusu gelişmeyi teyit etmektedir. Söz konusu gelişim trendi, uluslararası kuruluşlar nezdinde kredi değerlilik notu yükselen Türkiye'ye de olumlu yansımış ve 2010 yılının Ocak-Ağustos döneminde portföy yatırımlarında net sermaye girişi 13,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde. yurtdışında yerleşik kişiler hisse senedi ve borçlanma senetleri piyasalarında sırasıyla 1.336 milyon dolar ve 9.327 milyon dolar net alım gerçekleştirirken Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen yurt dışı tahvillerin net büyüklüğü 3.396 milyon dolar olmuştur. Yurtiçinde yerleşiklerin yurt dışında

aynı dönemde 1,4 milyar dolar tutarında net menkul değer alımı gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu dönemde göze çarpan diğer bir gelişme ise, özel bir ticari banka tarafından yurt dışında tahvil ihracı yoluyla 5 yıl vadeli 1,1 milyar dolar kaynak sağlanmasıdır. Söz konusu ihrac, Türk bankacılık sektörünün daha sağlıklı ve güçlü olduğunu teyit etmekle birlikte önümüzdeki dönemde uzun vadeli kaynak temininde artık özel sektörün rolünün de önemli rol oynayacağını göstermektedir.

Tablo 14: Sermaye Hareketleri

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Ocak-Ağustos	
	2008	2009	2009	2010
Sermaye ve Finans Hesapları	36.305	9.761	3.025	26.826
1. Doğrudan Yatırımlar	15.720	6.879	5.336	4.148
Yurtdışında	-2.549	-1.553	-792	-1.134
Yurtiçinde	18.269	8.432	6.128	5.282
2. Portföy Yatırımları	-5.046	196	1.598	13.805
Varlıklar	-1.276	-2.742	-1.732	-1.354
Yükümlülükler	-3.770	2.938	3.330	15.159
-Hisse Senetleri	716	2.827	1.839	1.336
-Borç Senetleri	-4.486	111	1.491	13.823
3. Diğer Yatırımlar	24.574	2.797	-4.547	18.906
Varlıklar	-10.935	10.191	2.740	5.726
Yükümlülükler	35.509	-7.396	-7.287	13.180
-Ticari Krediler	1.565	-1.122	-1.544	83
-Krediler	30.138	-12.804	-11.151	556
-Genel Hükümet	3.443	923	835	1.714
-Bankalar	3.017	-4.129	-5.877	3.688
-Diğer Sektörler	23.678	-9.598	-6.109	-4.846
-Mevduatlar	3.387	4.587	3.657	12.136
-Diğer Yükümlülükler	419	1.943	1.751	405
4. Rezerv Varlıklar	1.057	-111	638	-10.033
Net Hata Noksan	5.641	4.641	5.710	1.152

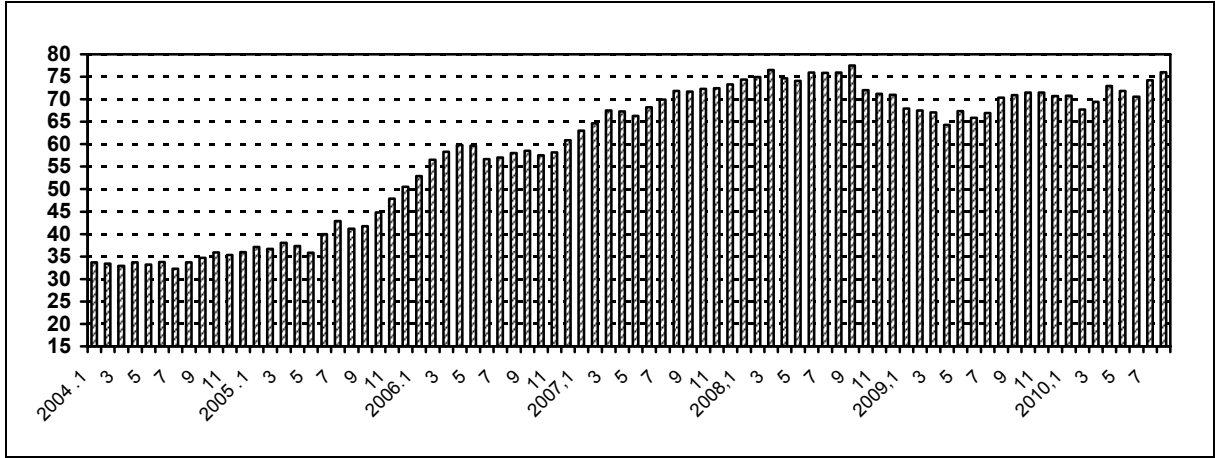
Kaynak: TCMB

Diğer yatırımlar kaleminde 2009 yılının Ocak-Ağustos döneminde 4.5 milyar dolar net çıkış. 2010 yılının aynı döneminde ise 18,9 milyar dolar net giriş gerçekleşmiştir. 2010 yılının ilk sekiz ayında, Genel Hükümet ve bankalar sırasıyla 1,7 ve 3,7 milyar dolar net kredi kullanırken diğer sektörler 4.8 milyar dolar net kredi ödemesinde bulunmuştur. Diğer sektörlerin 4,8 milyar dolar net ödeyici olduğu bu dönemde söz konusu kalemdeki 18,9 milyar dolarlık artışın temel nedenlerinden birisi de, yurt dışı banka ve kişilerin Türk bankalarında tuttıkları mevduatlardaki yüksek oranlı artışlardır. Yurt dışı bankalar ve kişilerin mevduatı 2010 yılının ilk sekiz ayında 12,1 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş ve yurt dışı sermaye girişinin önemli bir oranını oluşturmuştur. Kredilere göre daha kısa vadeli bir yapı arzeden hatta vadesiz olarak da tutulan söz konusu hesaplardaki artışın belirleyicilerinden birisi de, 2009 yılı Haziran ayında yürürlüğe giren 32 Sayılı Kararda yapılan değişikliktir. Döviz kazancı olmayan şirketlerin de yurt içinde döviz kredisi kullanabilmesine imkan veren söz konusu değişiklikle birlikte, şirketlerin yurt dışı borçlanmalarını azaltıkları ve yurt içinden döviz kredisi teminine yöneldiklerini Ocak-Ağustos rakamları teyit etmektedir. Ödemeler dengesi literatüründe yabancı yerleşik olarak tanımlanan yurt içi bankaların yurt dışı şubelerinin elde ettikleri sendikasyon ve diğer kredilerini yurt içindeki merkezlerine mevduat şeklinde aktarmaları, söz konusu mevduat kaleminin hızlı artışın temel nedenlerden biri olarak düşünülmektedir.

2009 yılının Ocak-Ağustos döneminde 0,6 milyar dolar azalan resmi rezervlerde. 2010 yılının aynı döneminde dış finansman imkanlarının güçlenmesi ve kredi piyasalarında yaşanan genişleme nedeniyle 10 milyar dolar artış görölmüştür.

2009 yılı sonunda 70,7 milyar dolar seviyesinde bulunan Merkez Bankası brüt rezervleri geçici verilere göre 2010 yılı Ağustos ayında, yaşanan yüksek sermaye girişlerinin cari açık büyüklüğünden daha fazla olması ve döviz piyasasında varolan döviz arz fazlasını Merkez Bankasının günlük döviz alım ihaleleriyle çekmesinin etkisiyle de 76,0 milyar dolara yükselmiştir.

Şekil 2: Merkez Bankası Uluslararası Rezervleri (Milyar Dolar)

Kaynak: TCMB

III. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ

2010 yılının ilk dokuz ayı itibarıyla merkezi yönetim bütçe gelirleri 187,5 milyar TL, harcamaları ise 208,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre gelirler yüzde 19,9, harcamalar ise yüzde 5,9 oranında artış göstermiş, böylece 2009 yılının ilk üç çeyreğinde 40,8 milyar TL olan merkezi yönetim bütçe açığı 2010 yılının aynı döneminde 21,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş, faiz dışı denge ise bu dönemde 18 milyar TL fazla vermiştir.

Küresel mali krizden çıkışla birlikte ekonomik faaliyette yaşanan önemli artış, 2010 yılının ilk dokuz ayında merkezi yönetim bütçe gelirleri performansının da yüksek olması sonucunu beraberinde getirmiştir. 2009 yılı oluşturduğu baz etkisinin yanı sıra iç talepte yaşanan canlanmayla dolaylı vergilerde sağlanan yüksek performans sonucunda yılın ilk dokuz ayında vergi gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,7 oranında bir artış göstermiştir. Diğer taraftan cari transferler, sermaye giderleri ve sosyal güvenlik kurumları devlet primi kalemlerindeki artışlarla birlikte merkezi yönetim bütçe harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,9 artmış, böylece yılın bu döneminde bütçe başlangıç ödeneğinin yüzde 72,8'i kullanılmıştır.

Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri

(Milyon TL)

	Ocak-Eylül		Artış (%)	2010 Bütçe Tah./Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2009	2010			
Gelirler	156.358	187.538	19,9	236.794	79,2
Genel Bütçe Gelirleri	151.880	181.683	19,6	229.947	79,0
Vergi Gelirleri	125.332	153.789	22,7	193.324	79,6
Vergi Dışı Gelirler	24.163	24.033	-0,5	24.571	97,8
Sermaye Gelirleri	1.450	2.292	58,1	10.649	21,5
Alınan Bağış ve Yardımlar	713	1.435	101,2	964	148,8
Alacaklardan Tahsilat	222	135	-39,2	438	30,8
Özel Bütçe Gelirleri	2.938	4.234	44,1	4.898	86,4
Düzenleyici ve Denet. Kurullar	1.540	1.620	5,2	1.949	83,1
Harcamalar	197.169	208.827	5,9	286.981	72,8
Faiz Dışı Harcamalar	151.657	169.544	11,8	230.231	73,6
Personel Giderleri	42.597	47.423	11,3	60.349	78,6
Sosyal Gv. Kur. Devlet Primi	5.139	8.018	56,0	11.110	72,2
Mal ve Hizmet Alımları	17.325	16.955	-2,1	25.190	67,3
Cari Transferler	70.205	77.695	10,7	102.173	76,0
Sermaye Giderleri	10.292	12.219	18,7	18.924	64,6
Sermaye Transferleri	2.194	2.844	29,7	3.429	82,9
Borç Verme	3.904	4.388	12,4	6.903	63,6
Yedek Ödenek	0	0	0,0	2.153	0,0
Faiz Harcamaları	45.512	39.283	-13,7	56.750	69,2
Bütçe Dengesi	-40.811	-21.289	-47,8	-50.187	42,4
Faiz Dışı Denge	4.702	17.994	282,7	6.563	274,2

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2010 yılının Ocak-Eylül döneminde, genel bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 19,6 oranında artarak 181,7 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Genel bütçe gelirleri içerisinde, 2009 yılının aynı dönemine göre vergi gelirleri yüzde 22,7, sermaye gelirleri ise 58,1 oranında artarken, vergi dışı gelirler ise yüzde 0,5 oranında azalmıştır. Böylece, bu dönemde 153,8 milyar TL vergi geliri tahsilatı gerçekleşirken, genel bütçe vergi dışı gelirleri 24 milyar TL, sermaye gelirleri ise 2,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, özel bütçeli idarelerin gelirleri geçen

yılın aynı dönemine göre yüzde 44,1, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri ise yüzde 5,2 oranında artmıştır.

Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri

(Milyon TL)

	Ocak-Eylül		Artış (%)	2010 Bütçe Tahmini	Gerç. Oranı (%)
	2009	2010			
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	156.358	187.538	19,9	236.794	79,2
Genel Bütçe Gelirleri	151.880	181.683	19,6	229.947	79,0
Vergi Gelirleri	125.332	153.789	22,7	193.324	79,6
Gelir, Kar ve Ser. Kaz. Üz. Al. Ver.	40.549	44.829	10,6	59.481	75,4
Gelir Vergisi	28.497	29.876	4,8	41.516	72,0
Kurumlar Vergisi	12.053	14.953	24,1	17.965	83,2
Mülkiyet Üzerinden Al. Ver.	4.094	4.763	16,3	4.484	106,2
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3.985	4.628	16,1	4.328	106,9
Diğer	110	135	23,2	156	86,5
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Ver.	53.510	66.832	24,9	86.366	77,4
Dahilde Alınan KDV	15.202	19.513	28,4	22.636	86,2
ÖTV	31.664	41.253	30,3	54.631	75,5
Banka ve Sig. Muam. Vergisi	3.130	2.693	-13,9	3.875	69,5
Özel İletişim Vergisi	3.216	3.059	-4,9	4.816	63,5
Diğer	299	314	5,0	408	77,0
Uluslararası Tic. ve Mua. Alınan Ver.	20.435	27.892	36,5	33.134	84,2
İthalde Alınan KDV	18.595	25.530	37,3	30.108	84,8
Diğer	1.840	2.362	28,4	3.025	78,1
Diğer Vergiler	285	591	107,0	55	1066,8
İd. Harçlar ve Üc. San. Dışı Arizi S.	3.436	5.170	50,4	5.405	95,7
Diğer vergi ve harçlar	3.022	3.714	22,9	4.399	84,4
Vergi Dışı Gelirler	24.163	24.033	-0,5	24.571	97,8
Sermaye Gelirleri	1.450	2.292	58,1	10.649	21,5
Alınan Bağış ve Yardımlar	713	1.435	101,2	964	148,8
Alacaklardan Tahsilât	222	135	-39,2	438	30,8
Özel Bütçe Gelirleri	2.938	4.234	44,1	4.898	86,4
Düz. ve Denet. Kurumların Gelirleri	1.540	1.620	5,2	1.949	83,1

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2010 yılının Ocak-Eylül döneminde, gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergilerden kurumlar vergisi tahsilâtı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,6 oranında artış gösterirken, kurumlar vergisinde sağlanan yüzde 24,1 oranındaki artış bu gelişmede etkili olmuştur. Bu dönemde 29,9 milyar TL'si gelir vergisi, 15 milyar TL'si de kurumlar vergisi olmak üzere gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergiler tahsilâtı 44,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Yılın İlk üç çeyreğinde, yurtiçi talepteki canlanmaya bağlı olarak dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri tahsilâtı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 24,9 oranında artarak 66,8 milyar TL olmuştur. Bu artışta dâhilde alınan KDV tahsilâtındaki yüzde 28,4 ve özel tüketim vergisi (ÖTV) tahsilâtındaki yüzde 30,3 oranındaki artışlar etkili olmuştur. Bu dönemde, faiz oranlarındaki düşüş BSMV tahsilâtının 2009 yılı aynı dönemine göre düşmesinde etkili olurken, telekomünikasyon sektöründe yapılan düzenleme ile ara bağlantı ücretlerinde yapılan indirim karşın kullanımdaki artış paralel seyretmemiş ve özel iletişim vergisi tahsilâtı geçen yıla göre yüzde 4,9 oranında düşmüştür. Geçen yılın aynı dönemine göre motorlu taşıtlar vergisi (MTV) tahsilâtı yüzde 16,1 artarak 4,6 milyar TL olmuştur.

Ekonomik faaliyetlerdeki canlanma ve dış ticaretteki artış sonucunda, bu dönemde, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergiler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 36,5 oranında artmış ve 25,5 milyar TL dolayında gerçekleşmiştir. Bu dönemde, 2009 yılının aynı döneminde 18,6 milyar TL olarak gerçekleşen ithalde alınan KDV yüzde 37,3 oranında artışla 25,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Ayrıca başta inşaat sektörü olmak üzere çeşitli alanlardaki harç tutarlarına ilişkin düzenlemeyle birlikte harç gelirleri tahsilatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 50,4 oranında artarak 5,2 milyar TL dolayında gerçekleşmiştir.

2010 yılı Ocak-Eylül döneminde genel bütçe vergi dışı gelirleri 24 milyar TL, özel bütçeli kuruluşların elde ettiği öz gelirler ise 4,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2010 yılının ilk dokuz aylık döneminde Merkezi Yönetim Bütçesi faiz dışı harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11,8 oranında artmış ve 169,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalar içerisinde personel giderleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11,3 artarak 47,4 milyar TL olmuş ve personel giderlerinde başlangıç bütçesi ödeneğinin yüzde 78,6'sı kullanılmıştır. Buna karşın aynı dönemde, sosyal güvenlik kurumlarına olan devlet primi ödemeleri; 15 Ocak 2010 tarihinden itibaren genel sağlık sigortası kapsamına alınan kamu personeli için yapılan sağlık sigortası ödemelerinin de etkisiyle geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 56 oranında artarak 8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Mal ve hizmet alımları içerisinde yer alan sağlık giderleri ise yukarıda bahsedilen değişikliğin de etkisiyle geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 25,9 oranında azalarak 3,8 milyar TL olmuştur.

Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları

(Milyon TL)

	Ocak-Eylül		Artış (%)	2010 Bütçe Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2009	2010			
Merkezi Yönetim Bütçe Harcamaları	197.169	208.827	5,9	286.981	72,8
Faiz Dışı Harcamalar	151.657	169.544	11,8	230.231	73,6
Personel Giderleri	42.597	47.423	11,3	60.349	78,6
Sos. Gv. Kur. Devlet Primi	5.139	8.018	56,0	11.110	72,2
Mal ve Hizmet Alımları	17.325	16.955	-2,1	25.190	67,3
Sağlık Harcamaları	5.147	3.812	-25,9	4.801	79,4
Diğer	12.179	13.143	7,9	20.389	64,5
Cari Transferler	70.205	77.695	10,7	102.173	76,0
KİT Görev Zararları	1.943	2.228	14,7	3.038	73,3
Sos. Gv. Kuruluşları	42.001	44.071	4,9	58.949	74,8
Gelirden Ayrılan Paylar	16.127	19.823	22,9	23.908	82,9
Tarımsal Destekleme	3.844	4.954	28,9	5.605	88,4
Diğer	6.289	6.619	5,2	10.672	62,0
Sermaye Giderleri	10.292	12.219	18,7	18.924	64,6
Sermaye Transferleri	2.194	2.844	29,7	3.429	82,9
Borç Verme	3.904	4.388	12,4	6.903	63,6
Yurtiçi	3.537	3.936	11,3	6.298	62,5
Yurtdışı	367	452	23,3	605	74,8
Yedek Ödenek	0	0	0,0	2.153	0,0
Faiz Harcamaları	45.512	39.283	-13,7	56.750	69,2
İç Borç Faizi	39.812	33.874	-14,9	46.552	72,8
Dış Borç Faizi	5.585	5.241	-6,2	7.757	67,6
Diğer Faiz Gid. ve Türev Ürün Gid.	116	168	45,8	2441	6,9

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Cari transferlerde ise; KİT görev zararları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 14,7 artışla 2,2 milyar TL dolayında gerçekleşirken Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına yapılan transferler istihdamdaki artış sonucunda prim tahsilatının yükselmesiyle sınırlı düzeyde artmış ve 44,1 milyar TL düzeyinde olmuştur. Bu dönemde, tarımsal desteklemeye yönelik transferler yüzde 28,9 oranında artışla 5 milyar TL, genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere ve fonlara ayrılan paylar ise genel bütçe vergi performansına bağlı olarak yüzde 22,9 oranında artmış ve 19,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Böylece cari transferler, 2010 yılının ilk dokuz ayında, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,7 artarak 77,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu dönemde, sermaye giderleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18,7 artarak 12,2 milyar dolaylarında, sermaye transfer ise 2,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

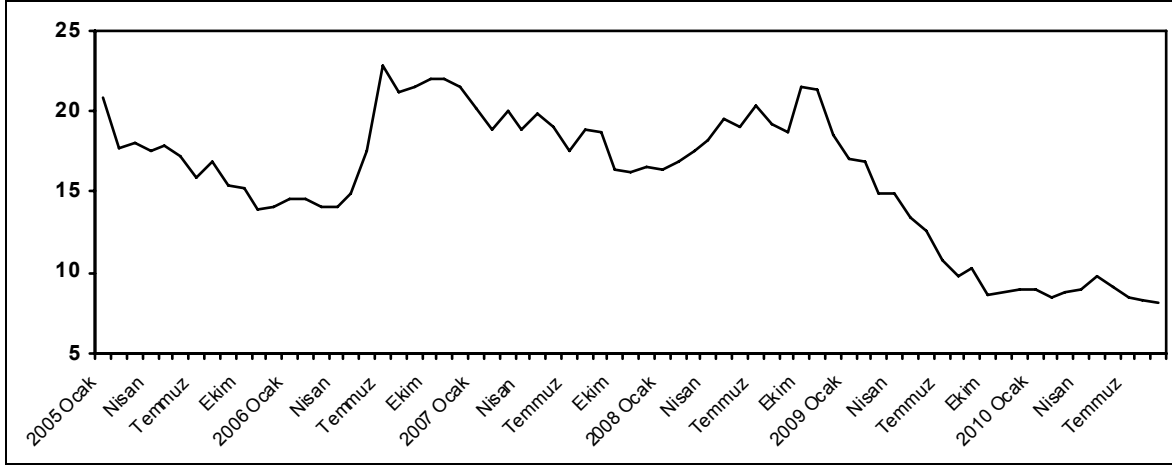
2010 yılının ilk üç çeyreği itibarıyla, merkezi yönetim bütçesi faiz harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13,7 oranında azalarak 39,3 milyar TL olarak gerçekleşmiş, faiz harcamaları için ayrılan bütçe ödeneğinin yüzde 69,2'si kullanılmıştır. Bu dönemde, 33,9 milyar TL iç borç faiz ödemesi, 5,2 milyar TL'lik ise dış borç faiz ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku

	2009 (Yılsonu)	2010 (Eylül)	(Milyon TL) Değişme (%)
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku	441.508	460.710	4,3
İç Borç Stoku	330.005	347.759	5,4
Dış Borç Stoku	111.503	112.951	1,3
Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı	441.507	460.710	4,3
TL-Sabit Faizli	144.891	167.358	15,5
TL-Değişken Faizli	167.945	171.445	2,1
Döviz Cinsinden	128.671	121.906	-5,3
Döviz Cinsinden Sabit Faizli	91.056	88.938	-2,3
Döviz Cinsinden Değişken Faizli	37.615	32.969	-12,4
Borç Stokunun Alacaklıya Göre Dağılımı			
İç Borç Stoku	330.005	347.759	5,4
Piyasa	269.082	293.092	8,9
Kamu Kesimi	60.923	54.667	-10,3
Dış Borç Stoku	111.503	112.951	1,3
Kredi	49.921	49.389	-1,1
Tahvil İhracı	61.582	63.562	3,2

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Merkezi yönetim bütçesi borç stoku verileri incelendiğinde; Merkezi Yönetim Brüt Borç Stokunun 2010 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla, 2009 yılsonuna göre yüzde 4,3 oranında artarak 460,7 milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir. Bu dönemde iç borç stoku yüzde 5,4 oranında artarak 347,8 milyar TL, dış borç stoku ise yüzde 1,3 oranında artarak 113 milyar TL olmuştur. Brüt borç stoku içerisinde TL cinsinden sabit faizli borçlar 2009 yılsonuna göre yüzde 15,5 artarken TL cinsinden değişken faizli borçlardaki artış ise yüzde 2,1 olmuştur. Döviz cinsinden borçlar ise 2009 yılsonuna göre yüzde 5,3 oranında azalmış ve 121,9 milyar TL olmuştur. Döviz cinsi borçlardan 88,9 milyar TL'si sabit faizli, 33 milyar TL'si ise değişken faizlidir. Borçlanmanın alıcılara göre dağılımında ise; 2010 yılı Ocak-Eylül döneminde piyasaya olan borçlanmanın yüzde 8,9 oranında artışla 293,1 milyar TL'ye yükseldiği, kamu kesimine olan borçların ise yüzde 10,3 oranında azalarak 54,7 milyar TL'ye düştüğü görülmektedir. Aynı dönemde dış borç stoku içerisinde yer alan uluslararası kuruluşlardan ve hükümet kuruluşlarından kullanılan krediler yüzde 1,1 oranında azalmış, yurt dışına yönelik tahvil ihracı yoluyla oluşan yükümlülükler ise yüzde 3,2 oranında artmıştır.

Şekil 3 : İç Borçlanma Faiz Oranı (Yıllık Bileşik)**IV. PARASAL BÜYÜKLÜKLER VE MALİ PİYASALARDAKİ GELİŞMELER**

2010 yılı Eylül ayında bir önceki ay sonuna göre, Net Dış Varlıklar 0,8 milyar dolar azalırken, İç Döviz Yükümlülükleri 1,5 milyar dolar artmıştır. Varlık ve yükümlülük kalemlerinde görülen bu gelişme neticesinde Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu aynı dönemde 2,3 milyar dolar azalarak 40,4 milyar dolara gerilemiştir. Bu dönemde Merkez Bankası Net Rezervleri 75,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu*

(Milyon Dolar)

	2008	2009	2010		
	Aralık	Aralık	Temmuz	Ağustos	Eylül
Net Döviz Pozisyonu	36.300,6	37.271,8	42.266,6	42.645,7	40.362,1
- Net Dış Varlıklar	60.509,4	61.431,3	66.775,1	69.019,0	68.225,9
Net Rezervler	69.541,8	70.237,3	73.806,5	75.584,6	75.373,9
KMDTH ve SDMH(-)**	13.582,5	12.888,8	11.550,7	11.179,5	11.658,9
Diğer	4.550,1	4.082,8	4.519,4	4.614,0	4.510,9
- İç Döviz Yükümlülükleri	24.208,9	24.159,5	24.508,5	26.373,3	27.863,8
Döviz Olarak Takip Olunan Mev.	10.405,7	10.562,2	9.920,7	11.525,2	12.060,9
Hazine Mevduatı	7.951,7	8.739,8	8.464,5	10.103,3	10.679,4
Bankaların Döviz Mevduatı	13.803,2	13.597,3	14.587,8	14.848,1	15.802,9

Kaynak: TCMB günlük vaziyet

*Ayın son Cuma günü itibarıyla

** KMDTH: Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı, SDMH: Süper Döviz Mevduat Hesabı

Eylül ayında Merkez Bankası Net İç Varlıkları -3,2 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Net İç Varlıkları oluşturan Toplam İç Krediler 5,3 milyar TL seviyesinde, Diğer İç Varlıklar kalemi ise -8,5 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Toplam İç Krediler kaleminin alt detaylarını oluşturan kalemlerden Değerleme Hesabı 0,8 milyar TL artarken, Hazinesin Borçları 0,9 milyar TL azalmıştır.

Tablo 20: Merkez Bankası Analitik Bilançosu*

(Milyon TL)

	2008	2009	2010		
	Aralık	Aralık	Temmuz	Ağustos	Eylül
Net Döviz Pozisyonu+Net İç Varlıklar = Merkez Bankası Parası	54.001,1	50.731,8	60.084,2	61.726,6	56.574,1
Net Döviz Pozisyonu(NDP)	54.719,5	56.120,2	63.535,2	64.685,1	59.772,2
- Net Dış Varlıklar	91.211,9	92.497,2	100.376,4	104.688,1	101.035,7
- İç Döviz Yükümlülükleri	36.492,4	36.376,9	36.841,2	40.003,0	41.263,5
Net İç Varlıklar (I+II)	-718,3	-5.388,4	-3.451,0	-2.958,5	-3.198,1
I- Top. İç Kred. (1+2+3+4+5)	7.519,0	4.121,6	4.945,3	5.349,7	5.280,4
1- Hazinesinin Borçları	13.722,4	8.645,8	7.981,3	8.472,7	7.600,7
a. DİBS	13.763,0	8.708,3	8.042,1	8.528,4	7.653,0
b. Dövizle Endeksli DİBS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
c. Diğer	-40,6	-62,5	-60,8	-55,8	-52,3
2- Değerleme Hesabı	-6.203,7	-5.010,1	-3.562,7	-3.766,0	-2.928,1
3- IMF Acil Yardımı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4 - Bankalara Açılan Krd.	0,4	485,8	526,7	643,0	607,7
5- TMSF'na Kullan. Krd.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II- Diğer	-8.237,4	-9.510,0	-8.396,3	-8.308,2	-8.478,5
REZERV PARA	55.812,5	64.723,5	62.936,2	66.108,7	66.928,5
Emisyon	32.724,8	38.340,3	43.740,6	45.362,1	46.483,8
Bankalar Zor. Karş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankalar Serbest Mevduat	22.933,9	26.178,7	19.119,5	20.658,5	20.350,1
Diğer	153,8	204,5	76,1	88,1	94,6
PARASAL TABAN	52.976,3	45.806,1	57.189,1	52.308,9	55.294,9
APİ'den Borçlar	-2.836,1	-18.917,4	-5.747,0	-13.799,8	-11.633,5
MERKEZ BANKASI PARASI	54.001,0	50.731,9	60.084,2	61.726,6	56.574,1
Kamu Mevduatı	1.024,7	4.925,8	2.895,1	9.417,7	1.279,2

Kaynak: TCMB günlük vaziyet

* Rakamlar ayın son cuma günü itibarıyladır. Toplamlar yuvarlama sonucu tutmayabilir.

Bilançonun pasif kalemleri incelendiğinde, Eylül ayında Merkez Bankası Parasının bir önceki aya göre kamu mevduatındaki gerilemeyle birlikte 5,1 milyar TL azalarak 56,6 milyar TL seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bankalar Serbest Mevduatındaki azalmaya karşın Emisyondaki artış neticesinde, Rezerv Para bu dönemde 0,8 milyar TL artarak 66,9 milyar TL'ye yükselmiştir. Eylül ayında, APİ'den Borçlar kalemi -11,6 milyar TL olurken, Kamu Mevduatı 8,1 milyar TL azalarak 1,3 milyar TL'ye gerilemiştir.

Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler

(Yüzde Değişme)

	2010 Eylül / 2010 Ağustos	2010 Eylül / 2009 Aralık	2010 Eylül / 2009 Eylül
Emisyon	2,47	21,24	22,43
Rezerv Para	1,24	3,41	23,39
M1*	2,94	12,13	22,97
M2*	1,75	11,03	17,21
TÜFE	1,23	4,77	9,24

Kaynak: TCMB, TÜİK

*Avrupa Merkez Bankası istatistik tanım ve standartlarına uyum çalışmaları çerçevesinde Merkez Bankası tarafından para arzı tanımlarında değişiklik yapılmıştır. Bu tabloda verilen M1 ve M2'ye ilişkin değişim oranları, yeni para arzı tanımlarına göre hesaplanan oranlardır.

Eylül ayında M1 para arzı, vadesiz YP mevduatlardaki yüzde 4,7 seviyesindeki artıştan dolayı, bir önceki aya göre yüzde 2,5 oranında yükselmiştir. Aynı dönemde M2 para arzı ise M1 para arzı ve vadeli TL mevduatlardaki artış etkisiyle yüzde 1,8 oranında artış göstermiştir. 2009 yılı sonuna göre bakıldığında ise, M1 para arzının yüzde 12,1 ve M2 para arzının yüzde 11 oranında yükseldiği görülmektedir.

Tablo 22. Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler

PPK Toplantı Tarihleri	Faiz Kararı (1)	Faiz Oranı (1)	Politika Faizi (2)
15 Ocak 2009	-2,00	13,00	-
19 Şubat 2009	-1,50	11,50	-
19 Mart 2009	-1,0	10,50	-
16 Nisan 2009	-0,75	9,75	-
14 Mayıs 2009	-0,50	9,25	-
16 Haziran 2009	-0,50	8,75	-
16 Temmuz 2009	-0,50	8,25	-
18 Ağustos 2009	-0,50	7,75	-
17 Eylül 2009	-0,50	7,25	-
15 Ekim 2009	-0,50	6,75	-
19 Kasım 2009	-0,25	6,50	-
17 Aralık 2009	Değişiklik yapılmadı	6,50	-
14 Ocak 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	-
16 Şubat 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	-
18 Mart 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	-
13 Nisan 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	-
18 Mayıs 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	7,00
17 Haziran 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	7,00
15 Temmuz 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	7,00
19 Ağustos 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50	7,00
16 Eylül 2010	-0,25	6,25	7,00
14 Ekim 2010	-0,50	5,75	7,00

(1) Merkez Bankası gecelik borçlanma faiz oranındaki karar ve oran.

(2) 20 Mayıs 2010 tarihinden itibaren Merkez Bankası 1 haftalık repo ihalesi faiz oranını politika faizi olarak kullanmaya başlamıştır.

Kaynak: TCMB

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, Ekim ayındaki toplantısında İMKB Repo-Ters Repo Piyasasında uygulanmakta olan gecelik borçlanma faiz oranını bir önceki ay değeri olan yüzde 6,25'ten yüzde 5,75'e çekmiş ve borç verme faiz oranını yüzde 8,75'te tutmuştur. Böylece 2008 yılı Kasım ayından bu yana borç verme ile borçlanma arasındaki 250 baz puanlık fark 300 baz puana yükselmiştir. Merkez Bankası bu faiz farkının Türk lirası piyasasının daha etkin çalışmasını sağlayacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur. Miktar üzerinden düzenlenen 1 haftalık repo ihalelerinde uygulanan politika faiz oranı yüzde 7 seviyesinde korunmuştur.

Tablo 23. İMKB 100 Endeksinin Getirisi

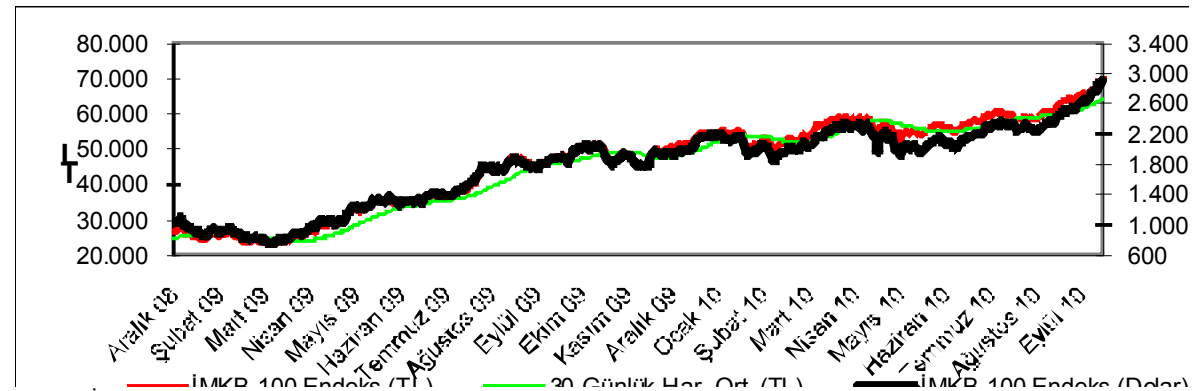
(Yüzde Değişme)

	Aylık Bazda			Yıllık Bazda			Dolar Bazında	
	Nominal	Reel Getiri		Nominal	Reel Getiri		Nominal Getiri	
	Getiri	ÜFE	TÜFE	Getiri	ÜFE	TÜFE	Aylık	Yıllık
2006 Aralık	2,5	2,6	2,2	-1,7	-11,9	-10,3	5,4	-6,1
2007 Aralık	2,4	2,3	2,2	42,0	34,0	31,0	3,5	72,1
2008 Aralık	4,5	8,3	4,9	-51,6	-55,3	-56,1	7,3	-63,2
2009 Ocak	-3,5	-3,7	-3,7	-39,3	-43,7	-44,5	-10,1	-56,6
Şubat	-7,4	-8,4	-7,0	-46,3	-49,6	-50,2	-10,3	-62,1
Mart	7,2	6,9	6,1	-34,0	-36,2	-38,8	8,5	-48,3
Nisan	22,8	22,1	22,8	-27,2	-26,9	-31,4	29,8	-40,7
Mayıs	10,6	10,6	9,9	-12,4	-10,2	-16,8	13,8	-31,1
Haziran	5,6	4,6	5,4	5,3	7,3	-0,4	6,2	-15,8
Temmuz	15,4	16,2	15,1	1,0	5,0	-4,1	19,8	-20,5
Ağustos	9,2	8,7	9,5	16,8	18,1	10,9	7,2	-8,2
Eylül	2,9	2,3	2,5	32,9	32,3	26,2	4,2	10,8
Ekim	-1,5	-1,8	-3,8	69,5	69,2	61,3	-1,9	78,4
Kasım	-3,9	-5,1	-5,1	76,4	73,7	67,1	-3,9	85,9
Aralık	16,5	15,7	15,9	96,6	85,6	84,6	16,1	101,2
2010 Ocak	3,5	2,9	1,6	110,7	98,2	94,8	3,7	132,2
Şubat	-9,0	-10,5	-10,3	106,9	93,7	87,9	-12,2	127,3
Mart	13,7	11,6	13,1	119,4	102,1	100,3	15,3	141,5
Nisan	4,3	1,9	3,7	86,3	68,7	69,0	7,2	99,5
Mayıs	-7,8	-6,7	-7,4	55,4	42,3	42,4	-13,2	52,2
Haziran	0,8	1,3	1,4	48,4	37,9	37,0	0,4	43,8
Temmuz	9,2	9,3	9,7	40,4	29,7	30,5	14,2	37,1
Ağustos	0,2	-1,0	-0,2	28,8	18,2	18,9	-0,9	26,7
Eylül	9,7	9,1	8,3	37,3	26,1	25,7	15,6	40,5

Kaynak: TÜİK, İMKB

(*) Getiri, dönem sonu itibarıyla bir önceki dönem sonuna göre hesaplanmaktadır.

Eylül ayında İMKB 100 endeksi aylık bazda yüzde 9,7, yıllık bazda yüzde 37,3 oranında artmıştır. Reel bazda getiri incelendiğinde, TÜFE'ye göre yıllık yüzde 25,7 seviyesinde reel getiri gerçekleştiği görülmektedir. İMKB 100 endeksi dolar bazında aylık yüzde 15,6, yıllık yüzde 40,5 oranında artmıştır.

Şekil 4: İMKB 100 Bileşik Endeksi

Kaynak: İMKB

Tablo 24. Bankacılık Sektöründe Kredi ve Mevduatların Gelişimi

	(Yüzde Değişme)		
	2010 Eylül / 2010 Haziran	2010 Eylül / 2009 Aralık	2010 Eylül / 2009 Eylül
Toplam Mevduat (Bankalararası Hariç)	2,5	9,9	16,7
Yurtiçi Yerleşikler Toplam TL Mevduat	0,9	12,9	23,7
Yurtiçi Yerleşikler Toplam YP Mevduat (\$)	13,1	4,1	1,3
Toplam Krediler	7,1	26,3	37,8
Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri	6,9	26,6	38,1
Mevduat Bankaları Yurtiçi TL Kredileri	6,2	20,3	29,9
Mevduat Bankaları Yurtiçi YP Kredileri	9,8	65,7	94,5
Kalkınma Yatırım Bankaları Kredileri	4,4	7,0	8,9

Kaynak: TCMB

2010 yılı Eylül ayı itibarıyla toplam mevduat (bankalararası hariç), Haziran ayı sonuna göre yüzde 2,5 oranında artmıştır. Bu dönemde TL mevduatlar yüzde 0,9, YP mevduatların dolar değeri ise yüzde 13,1 oranında yükselmiştir. Bu dönemde YP mevduatlarda görülen hızlı artış sonucunda, 2010 yılı Haziran ayında 29,1 olan YP mevduatların toplam mevduatlar içindeki payı, Eylül ayında yüzde 29,9'a yükselmiştir.

2009 yılının son çeyreğinden itibaren toparlanma görülen kredilerdeki artış eğilimi 2010 yılının üçüncü çeyreğinde de devam etmiştir. 2010 yılı Eylül ayı itibarıyla toplam krediler 2010 yılı Haziran ayına göre yüzde 7,1, 2009 yılı sonuna göre ise yüzde 26,3 oranında yükselmiştir. Kredilerdeki artış oranının mevduatlardaki artıştan daha hızlı gerçekleşmesi sonucunda, bankaların aracılık fonksiyonlarının bir göstergesi olan kredilerin mevduatlara oranında artış görülmüştür. 2009 yılı sonunda yüzde 65,8, 2010 yılı Haziran ayında yüzde 72,9 olan söz konusu oran, 2010 yılı Eylül ayında yüzde 76'ya yükselmiştir.

Tablo 25. Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı

	2009 Aralık			2010 Eylül		
	Milyon TL	Önceki yıla göre yüzde değişim	Yüzde Pay	Milyon TL	Aralık 2009'a göre yüzde değişim	Yüzde Pay
MEVD. BAN. YURTIÇİ KREDİ.	292.644	9,3	100,0	370.398	26,6	100,0
Ticari Krediler	146.257	7,1	50,0	194.742	33,2	52,6
Tüketici Kre. ve Kre. Kartları	126.357	11,0	43,2	153.041	21,1	41,3
-Tüketici Kredileri	90.583	11,7	31,0	112.661	24,4	30,4
-Konut Kredileri	42.554	13,4	14,5	51.658	21,4	13,9
-Taşıt Kredileri	4.182	-21,6	1,4	4.428	5,9	1,2
-Diğer Tüketici Kredileri	43.846	14,7	15,0	56.575	29,0	15,3
-Kredi Kartları	35.774	9,2	12,2	40.380	12,9	10,9
İhtisas Kredileri	20.031	16,4	6,8	22.616	12,9	6,1
-Tarımsal Kredi	9.441	22,8	3,2	11.792	24,9	3,2
-Küçük Esn. Sanat. Kredi.	8.005	15,9	2,7	8.121	1,4	2,2
-Diğer	2.584	-1,2	0,9	2.703	4,6	0,7

Kaynak: TCMB

Yurtiçi kredilerin türleri itibarıyla gelişimine bakıldığında, 2010 yılının ilk üç çeyreğinde en yüksek artışın ticari kredilerde gerçekleştiği görülmektedir. 2010 yılı Eylül ayı itibarıyla 2009 yılı sonuna göre ticari kredilerde yüzde 33,2, tüketici kredilerinde yüzde 24,4, kredi kartlarında ve ihtisas kredilerinde ise yüzde 12,9 oranında artış gerçekleşmiştir.

Tablo 26. TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları (Akım Veriler)

(Yüzde)

	Taşıt Kredileri	Konut Kredileri	Ticari Krediler
2006 Aralık	20,5	21,5	18,2
2007 Aralık	16,5	16,8	17,2
2008 Aralık	21,6	20,7	22,8
2009 Ocak	21,4	18,4	20,5
2009 şubat	20,3	18,2	19,0
2009 Mart	18,7	17,5	16,8
2009 Nisan	18,5	17,0	13,8
2009 Mayıs	18,2	16,4	13,7
2009 Haziran	18,2	16,2	13,8
2009 Temmuz	17,7	15,7	12,9
2009 Ağustos	16,0	13,1	11,4
2009 Eylül	14,9	12,9	11,2
2009 Ekim	14,4	12,2	9,9
2009 Kasım	13,7	12,2	10,1
2009 Aralık	12,4	12,1	9,1
2010 Ocak	13,6	12,2	8,7
2010 şubat	13,0	11,9	8,6
2010 Mart	12,0	11,6	9,6
2010 Nisan	11,8	11,6	9,1
2010 Mayıs	11,7	11,7	9,2
2010 Haziran	11,7	11,2	9,4
2010 Temmuz	11,0	10,9	8,8
2010 Ağustos	10,6	10,7	8,8
2010 Eylül	10,6	10,6	8,9

Kaynak: TCMB

2010 yılı Eylül ayı itibarıyla Haziran ayına göre, bankalar tarafından taşıt ve konut kredileri ile ticari kredilere uygulanan ortalama faiz oranlarında gerileme olmuştur.

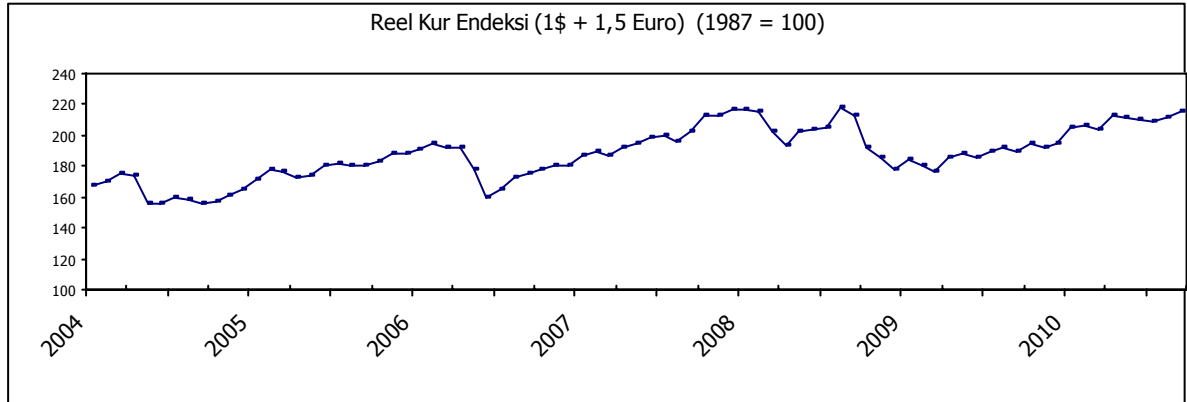
Tablo 27. Bankacılık Sektörüne İlişkin Seçilmiş Göstergeler

(Yüzde Değişme)

	Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri / Yurtiçi Yer. Mevduat	Mevduat Bankaları Menkul Kıymetleri / Mevduat	YP Mevduat / Toplam Mevduat	Tahsili Gecikmiş Alacaklar / Toplam Krediler	Tasfiye Olunacak Kredi Kartları / T. Kredi Kart. Alacakları	Tasfiye Olunacak Tüketici Kredileri / T. Tük. Kredileri
2007 Aralık	68,4	46,6	33,8	4,4	6,7	1,4
2008 Aralık	67,5	42,9	33,2	4,4	7,2	2,3
2009 Ocak	66,6	44,5	33,6	5,0	7,5	2,6
2009 Şubat	64,7	46,2	33,5	5,3	8,2	2,8
2009 Mart	64,3	46,3	34,4	5,6	9,1	3,1
2009 Nisan	64,0	47,3	34,9	6,0	9,3	3,2
2009 Mayıs	65,3	48,5	34,8	6,1	9,9	3,4
2009 Haziran	64,7	48,2	33,9	6,3	9,9	3,5
2009 Temmuz	64,4	48,9	33,3	6,6	10,4	3,8
2009 Ağustos	64,6	51,1	34,3	6,9	10,9	4,1
2009 Eylül	64,0	50,8	34,5	7,0	11,4	4,2
2009 Ekim	65,9	53,2	34,1	7,1	12,2	4,3
2009 Kasım	66,1	53,2	33,2	7,0	12,0	4,2
2009 Aralık	65,8	52,8	32,4	6,8	11,6	4,3
2010 Ocak	66,8	53,9	32,6	6,7	11,5	4,2
2010 Şubat	67,5	54,0	31,3	6,5	11,5	4,0
2010 Mart	68,6	53,5	31,1	6,3	11,5	3,9
2010 Nisan	71,5	53,1	31,4	6,0	10,5	3,7
2010 Mayıs	72,9	52,5	29,8	5,8	10,4	3,6
2010 Haziran	72,9	50,9	29,1	5,6	10,2	3,5
2010 Temmuz	74,7	50,5	29,1	5,4	10,0	3,5
2010 Ağustos	75,5	49,7	29,6	5,3	10,1	3,4
2010 Eylül	76,0	49,1	29,9	5,2	10,0	3,3

Kaynak: TCMB

2009 yılı Kasım ayından itibaren tahsili gecikmiş alacakların (TGA) toplam kredilere oranında görülen azalma eğilimi 2010 yılının üçüncü çeyreğinde de devam etmiştir. 2009 yılı sonunda yüzde 6,8, 2010 yılı Haziran ayında yüzde 5,6 olan söz konusu oran 2010 yılı Eylül ayında ise yüzde 5,2'ye gerilemiştir. 2010 yılı Haziran ayında sırasıyla yüzde 10,2 ve yüzde 3,5 olan tasfiye olunacak kredi kartlarının kredi kartı alacaklarına oranı ve tasfiye olunacak tüketici kredilerinin toplam tüketici kredilerine oranı ise, 2010 Eylül ayı itibarıyla yüzde 10'a ve yüzde 3,3'e inmiştir.

Şekil 5: Reel Kur Endeksi

Kaynak: DPT Müsteşarlığı

Reel kur endeksindeki artış eğilimi, 2010 yılının üçüncü çeyreğinde de devam etmiştir. 2009 yılı Aralık ayında 194,6, 2010 yılı Haziran ayında 210,2 seviyesinde gerçekleşen reel kur endeksi, 2010 yılı Eylül ayında 215 seviyesine yükselmiştir.

Tablo 28. Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(milyon TL)

Tarih	Yurtiçi Yer. DTH	Yurtiçi Yer. TL Mevd.	Repo	TL DİBS (1)	YP DİBS (1)	Euro bond (1)	Yat. Fonu	Kat. Bank. Katılma ve Cari Hesabı	Hisse senedi (2)	Emekli. Yatırım Fonu	Toplam
2007 Aralık	104.196	209.846	2.733	55.593	1.258	4.281	26.498	14.828	31.246	4.559	455.038
2008 Aralık	127.823	268.803	2.199	61.416	1.331	4.478	24.200	18.796	19.623	6.042	534.711
2009 Ocak	129.194	266.610	1.826	63.408	1.417	5.156	26.147	19.863	19.634	6.563	539.818
2009 Aralık	139.334	305.201	1.383	63.870	891	5.237	29.606	26.625	40.666	9.105	621.918
2010 Ocak	139.412	303.223	2.121	63.200	842	5.210	29.697	26.709	43.487	9.331	623.232
2010 Şubat	137.373	315.984	1.980	62.586	603	5.267	29.786	27.380	40.659	9.385	631.003
2010 Mart	137.252	320.073	1.832	62.011	596	5.219	29.981	27.570	45.625	9.734	639.893
2010 Nisan	138.099	316.263	1.806	60.232	576	5.055	29.063	28.539	48.421	9.949	641.813
2010 Mayıs	132.733	328.393	1.985	60.666	580	5.178	29.575	28.572	45.814	10.099	631.467
2010 Haz.	133.807	341.683	1.983	59.369	586	5.037	29.562	28.879	45.551	10.352	643.515
2010 Tem.	136.685	343.125	1.797	60.022	569	4.964	29.496	29.130	47.990	10.664	664.442
2010 Ağu.	139.937	343.354	1.736	59.523	570	4.952	29.166	30.016	48.271	10.868	668.393
2010 Eylül	142.725	344.699	1.918	59.871	388	4.951	29.451	30.382	50.291	11.156	675.832
(Toplam İçindeki Pay – Yüzde)											
Tarih	Yurtiçi Yer. DTH	Yurtiçi Yer. TL Mevd.	Repo	TL DİBS	YP DİBS	Euro bond	Yat. Fonu	Kat. Bank. Katılma ve Cari Hesabı	Hisse senedi	Emekli. Yatırım Fonu	Toplam
2007 Aralık	22,9	46,1	0,6	12,2	0,3	0,9	5,8	3,3	6,9	1,0	100,0
2008 Aralık	23,9	50,3	0,4	11,5	0,2	0,8	4,5	3,5	3,7	1,1	100,0
2009 Aralık	22,4	49,1	0,2	10,3	0,1	0,8	4,8	4,3	6,5	1,5	100,0
2010 Ocak	22,4	48,7	0,3	10,1	0,1	0,8	4,8	4,3	7,0	1,5	100,0
2010 Şubat	21,8	50,1	0,3	9,9	0,1	0,8	4,7	4,3	6,4	1,5	100,0
2010 Mart	21,4	50,0	0,3	9,7	0,1	0,8	4,7	4,3	7,1	1,5	100,0
2010 Nisan	21,5	49,9	0,3	9,4	0,1	0,8	4,5	4,4	7,5	1,6	100,0
2010 Mayıs	21,0	50,1	0,3	9,6	0,1	0,8	4,7	4,5	7,3	1,6	100,0
2010 Haz.	20,8	51,0	0,3	9,2	0,1	0,8	4,6	4,5	7,1	1,6	100,0
2010 Tem.	20,6	51,6	0,3	9,0	0,1	0,7	4,4	4,4	7,2	1,6	100,0
2010 Ağu.	20,9	51,4	0,3	8,9	0,1	0,7	4,4	4,5	7,2	1,6	100,0
2010 Eylül	21,1	51,0	0,3	8,9	0,1	0,7	4,4	4,5	7,4	1,7	100,0

Kaynak: TCMB, BDDK, SPK, MKK, Emeklilik Gözetim Merkezi

(1) Bankaların emanetinde yurtiçi yerleşikler adına tutulan kamu menkul kıymetlerinin piyasa değerleri.

(2) Hisse senedi değeri alt kalemler bazında ayrıştırılmadığından, tablodaki değer bankalar ve mali kuruluşların portföyünde bulunan hisse senetlerinin piyasa değerini de içermektedir.

(*) Rakamlar ayın son Cuma günü itibarıyla.

2010 yılı Eylül ayı itibarıyla Haziran ayı sonuna göre yurtiçi yerleşiklerin yatırım portföyleri arasında en yüksek artış DTH'larda ve hisse senedinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde TL mevduatlar, katılım bankaları hesapları, emeklilik yatırım fonu ve DİBS'ler yurtiçi yerleşiklerin portföyleri arasında artış gösteren diğer yatırım araçları olmuştur.

Tablo 29. Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon Dolar)

Tarih	Hisse Senedi	DİBS	Eurobond	Mevduat	TOPLAM
2007 Aralık	69.943	31.586	373	4.947	106.849
2008 Aralık	23.273	19.859	609	6.553	50.294
2009 Aralık	55.558	20.685	825	7.782	84.850
2010 Ocak	58.003	22.237	803	8.174	89.217
2010 Şubat	51.684	20.456	704	9.562	82.406
2010 Mart	59.419	21.880	717	9.248	91.264
2010 Nisan	63.438	25.770	747	9.457	99.412
2010 Mayıs	54.531	25.384	766	9.186	89.867
2010 Haz.	56.891	25.289	906	9.634	92.720
2010 Tem.	63.880	27.550	905	13.854	106.189
2010 Ağu.	63.251	29.931	1.105	13.219	107.506
2010 Eylül	71.253	30.370	1.082	11.151	113.856
(Toplam İçindeki Pay – Yüzde)					
2007 Aralık	65,5	29,6	0,3	4,6	100,0
2008 Aralık	65,5	24,4	1,0	9,2	100,0
2009 Aralık	65,0	24,9	0,9	9,2	100,0
2010 Ocak	62,7	24,8	0,9	11,6	100,0
2010 Şubat	65,1	24,0	0,8	10,1	100,0
2010 Mart	65,5	29,6	0,3	4,6	100,0
2010 Nisan	63,8	25,9	0,8	9,5	100,0
2010 Mayıs	60,7	28,2	0,9	10,2	100,0
2010 Haz.	61,4	27,3	1,0	10,4	100,0
2010 Tem.	60,2	25,9	0,9	13,0	100,0
2010 Ağu.	58,8	27,8	1,0	12,3	100,0
2010 Eylül	62,6	26,7	1,0	9,8	100,0

Kaynak: MKK, TCMB, BDDK

(*) Rakamlar ayın son Cuma günü itibarıyla.

2010 yılı Eylül ayı itibarıyla yurtdışı yerleşiklerin ülkemize yönelik portföy yatırım stoku, Haziran ayı sonuna göre 21,1 milyar dolar, 2009 yılı sonuna göre ise 29 milyar dolar artarak 113,9 milyar dolara yükselmiştir. Bir önceki çeyreğe göre yurtdışı yerleşiklerin hisse senedi 14,4 milyar dolar, DİBS portföyü 5,1 milyar dolar, mevduat portföyü 1,5 milyar dolar, eurobondları ise 0,2 milyar dolar artış göstermiştir. Yurtdışı yerleşiklerin hisse senedi portföyündeki artışta, hisse adedindeki ve borsadaki artışın yanısıra dolar kurundaki gerileme sonucunda hisse senedi portföyünün dolar cinsinden değerinin artması da etkili olmuştur.

V. FİYAT GELİŞMELERİ

2010 yılı Eylül ayında TÜFE’de beklentilerin üzerinde yüzde 1,23 oranında artış kaydedilmiştir. TÜFE’de kaydedilen bu artış gıda fiyatlarından kaynaklanmıştır. TÜFE’de 12 aylık artış yüzde 9,24’e yükselmiştir. Eylül ayında piyasanın TÜFE artış beklentileri, TCMB beklenti anketine göre yüzde 0,76; Reuters beklenti anketine göre yüzde 0,80 ve CNBC-e anketine göre yüzde 0,87 idi. Eylül ayında, döviz kurunda nominal olarak gerileme, iç talep koşullarının baskı yaratmaması, çekirdek enflasyonun aşağı doğru seyrini devam ettirmesi, bunlara karşın baz etkisi ve işlenmemiş gıda enflasyonundaki yükselme enflasyon üzerinde belirleyici olan faktörler olmuşlardır.

ÜFE, Eylül ayında yüzde 0,51 oranında artış göstermiştir. Bu dönemde; ÜFE’nin ana alt kalemleri olan tarım kesimi fiyatları yüzde 0,44, sanayi kesimi fiyatları yüzde 0,52 oranında artmıştır. Eylül ayı ÜFE artış beklentisi CNBC-e anketine göre yüzde 0,67, Reuters beklenti anketine göre yüzde 0,59 idi.

Tablo : 30- Eylül Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları

(Yüzde Değişme)

	Ağırlık (%)	Aylık		Ocak-Eylül		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
GENEL	100.00	0,39	1,23	2,18	4,77	5,27	9,24	7,52	8,16
Gıda ve alkolsüz içe.	27.60	0,21	4,72	1,57	7,21	6,79	15,33	9,05	9,43
Alkollü içe. ve tütün	5.31	0,00	-1,10	20,81	25,22	20,80	25,32	8,11	34,50
Giyim ve ayakkabı	7.30	-1,01	-2,21	-6,15	-4,63	0,39	5,06	0,51	3,95
Konut	16.83	0,63	0,33	-1,00	3,89	4,35	7,36	14,47	5,42
Ev eşyası	6.78	0,19	0,48	-4,00	2,43	-1,74	3,84	3,60	1,25
Sağlık	2.55	0,07	0,16	2,81	0,39	2,59	0,02	2,69	1,29
Ulaştırma	13.90	0,20	0,12	4,63	4,77	0,03	8,04	0,19	9,47
Haberleşme	4.94	0,12	-1,85	1,15	-5,43	1,80	-3,37	4,23	1,66
Eğlence ve kültür	2.83	2,35	0,86	8,74	-0,64	12,84	-0,47	8,63	5,56
Eğitim	2.48	2,50	1,16	5,20	4,25	5,11	4,52	6,24	5,69
Lokanta ve oteller	5.51	0,86	0,74	4,88	7,29	7,34	9,78	10,79	8,83
Çeş. mal ve hizmetler	3.97	1,59	1,23	10,16	1,78	16,21	5,09	12,23	9,19

Kaynak: TÜİK

TÜFE’de Ağustos ayında kaydedilen eğilim Eylül ayında da devam etmiştir. Eylül ayında TÜFE’de kaydedilen yüzde 1,23 oranındaki artışta gıda fiyatlarında kaydedilen yüzde 4,72 oranındaki artış etkili olmuştur. Gıda kaleminin aylık fiyat artışına katkısı 1,29 puan olmuştur. Diğer taraftan, giyimde fiyatlar yüzde -2,21 oranında azalmış ve aylık fiyat artışına katkısı -0,16 puan olmuştur. Alkollü içecek- tütün ve haberleşme alt sektöründe de fiyatlar azalma göstermiştir.

Konut alt grubunda ise fiyatlar yüzde 0,33 oranında artmış ve aylık enflasyona 0,05 puan katkıda bulunmuş, ulaşırmada fiyatlar yüzde 0,12 oranında artmış ve 0,02 puan katkıda bulunmuştur.

Tablo : 31- 2010 Yılı Eylül Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerinin Gelişimi

(Yüzde Değişme)

Grup	Kapsam	Aylık		Ocak-Eylül		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	TÜFE Genel	0,39	1,23	2,18	4,77	5,27	9,24	7,52	8,16
A	Mevsimlik ürünler hariç	0,60	0,56	3,83	4,99	5,07	7,50	8,14	8,23
B	İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	0,37	0,06	1,94	3,69	3,72	6,48	6,98	6,81
C	Enerji hariç	0,35	1,36	2,55	4,62	5,88	9,01	6,90	8,03
D	(B) ve (C)	0,32	-0,01	2,33	3,29	4,09	5,66	6,11	6,36
E	(C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	0,36	1,58	1,50	3,27	4,98	7,90	6,82	6,40
F	(E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	0,37	1,71	2,32	3,26	6,12	7,32	7,47	6,15
G	(F) ve (B)	0,32	0,10	2,00	1,35	4,06	3,01	6,68	3,78
H	(D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	0,28	0,05	0,84	1,41	2,44	3,76	5,66	4,03
I	(C) , gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç	0,36	-0,15	1,19	1,05	3,37	3,70	5,21	4,47

Kaynak: TÜİK

Eylül ayında özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden (I) kodlu göstergede fiyatlar yüzde -0,15 oranında azalırken, yıllık bazda yüzde 3,7'ye gerilemiştir. Bu gelişme TC Merkez Bankasının beklentileri yönündedir, para politikalarının yönlendirdiği enflasyon Haziran-Eylül döneminde aşağı yönde bir eğilim göstermektedir.

Eylül ayında ÜFE, beklentilerin biraz altında yüzde 0,51 oranında artış kaydetmiştir. Tarımda fiyatlar yüzde 0,44, sanayide yüzde 0,52 oranında artış kaydetmiştir. Elektrik gaz ve su fiyatları ise yüzde 0,09 artmış; madencilik fiyatlarında ise yüzde 0,86 oranında artış kaydetmiştir.

Eylül ayında ÜFE yıllık artış oranı yüzde 8,91'e gerilemiştir. Bu gelişmede tarım sektörü fiyatlarının yıllık bazda yüzde 20,22 olması etkili olmuştur.

Sanayi sektöründe fiyatların Eylül ayındaki gelişimi incelendiğinde, sektör içinde en yüksek paya sahip olan imalat sanayii fiyatlarının yüzde 0,56 oranında arttığı görülmektedir. Buna karşın imalat sanayii altında tütün, kağıt, ürünleri, kok kömürü ve petrol ürünleri, elektrikli makina-teçhizat, motorlu kara taşıtları, mobilya alt sektörlerinde fiyat azalışları söz konusudur. Aylık fiyat artışına tarım, avcılık kaleminin katkısı yüzde 0,38 puan, gıda ürünlerinin katkısı 0,20 puan olmuştur. İmalat sanayiinde yıllık fiyat artışı yüzde 5,24'e gerilemiş, elektrik gaz ve su fiyatlarında ise yüzde 19,25'e yükselmiştir.

VI. DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİşMELER

ABD Ekonomisi

ABD'de tarım dışı istihdam Eylül ayında 95000 kişi azalırken, işsizlik oranı yüzde 9,6 oldu. Daha önce tarım dışı istihdamda Ağustos ayı için açıklanan 54000'lik düşüş 57000'e revize edildi. Yüzde 9,6 olan Ağustos ayı işsizlik oranında ise revizyon yapılmadı.

ABD'de açıklanan ADP Ulusal İstihdam Raporu'na göre özel sektörde istihdam Eylül'de artış beklentilerinin aksine 39.000 kişi azaldı. Daha önce 10.000 kişi azaldığı açıklanan Ağustos istihdamı ise 10.000 artışa revize edildi.

ABD'nin sanayi üretimi Eylül ayında artış beklentilerinin tersine yüzde 0,2 azaldı. Kapasite kullanımı ise yüzde 74,7 ile önceki aya göre önemli bir değişim göstermedi. Daha önce Ağustos ayı için yüzde 74,7 olarak açıklanan kapasite kullanım oranı yüzde 74,8'e revize edildi. Yüzde 0,2 olarak açıklanan sanayi üretimindeki artışta ise revizyon yapılmadı.

ABD'de tüketici fiyatları endeksi Eylül'de yüzde 0,1 ile beklentilerin altında artış kaydetti. Enerji ve gıda fiyatlarındaki değişimleri içermeyen çekirdek endeks ise yüzde 0,1 olan artış beklentilerine rağmen değişim göstermedi. ABD'de tüketici fiyatları Ağustos'ta yüzde 0,3 artmış, çekirdek endeks yine değişim kaydetmemişti.

ABD'de üretici fiyatları Eylül ayında yüzde 0,4 ile beklentilerin üzerinde arttı, gıda ve enerji dışındaki fiyatlardan oluşan çekirdek endekste ki artış yüzde 0,1 ile beklentiler seviyesinde gerçekleşti. Üretici fiyatları Ağustos'ta yüzde 0,4 artmış, çekirdek endekste ki artış ise yüzde 0,1 olarak gerçekleşmişti.

ABD dış ticaret açığı Ağustos ayında 46,35 milyar dolar ile beklentilerin üzerinde açıklandı. Daha önce 42,78 milyar dolar olarak açıklanan Temmuz ayı dış ticaret açığı ise 42,58 milyar dolara revize edildi.

ABD'ye uzun vadeli swap harici sermaye girişi Ağustos'ta 128,7 milyar dolar, net toplam sermaye girişi 38,9 milyar dolar oldu. Daha önce Temmuz ayı için 63,7 milyar dolar olan toplam sermaye girişi 63,3 milyar dolara revize edildi. Uzun vadeli swap harici sermaye girişinde ise revizyon olmadı ve rakam 61,2 milyar dolarda kaldı.

ABD'de ISM hizmetler endeksi Eylül ayında 53,2 ile beklentilerin üzerinde açıklandı. ISM hizmetler endeksi Ağustos ayında 51,5 olarak açıklanmıştı. Endeksin 50'nin üzerinde bir değer alması sektörde büyümeye işaret ediyor.

ABD ISM imalat endeksi Ağustos'ta 56,3 puanla beklentilerin üzerinde açıklandı. Uzmanlar Temmuz ayında 55,5 puanda olan endeksin 53 puana gerilemesini bekliyorlardı.

ABD'de tarım dışı verimlilik ikinci çeyrekte yüzde 1,8 düşerken, enflasyonun ve kâr baskılarının bir göstergesi olan ve Fed'in yakından takip ettiği birim işgücü maliyeti ise yüzde 1,1 ile beklentilerin biraz altında arttı. ABD'de ikinci çeyrekte verimlilikte gerçekleşen düşüşün, 2006 yılının üçüncü çeyreğinden bu yana görülen en büyük düşüş olduğu belirtildi.

ABD'de dayanıklı mal siparişlerinin Ağustos'ta yüzde 1,3 ile beklentilerin üzerinde azaldığı açıklandı. Daha önce Temmuz ayında yüzde 0,4 olarak açıklanan dayanıklı mal siparişlerindeki artış yüzde 0,7'ye revize edildi.

ABD'de yeni konut inşaatları Eylül ayında 610000 adet ile beklentilerin üzerinde açıklandı. İnşaat ruhsatları ise 539000 oldu. Daha önce Ağustos ayında 598000 adet olarak açıklanan yeni

konut inşaatları 608000'e revize edilirken, 571000 olarak açıklanan inşaat ruhsatlarında revizyon yapılmadı.

New York eyaletindeki üretim büyümesi verisi Ekim ayında 15,73 ile beklentilerin üzerinde bir değer aldı. Endeks Eylül ayında 4,14 değerini almıştı. New York eyaletini kapsayan veri, ABD imalat sanayindeki koşullar hakkındaki en erken aylık göstergelerden birini oluşturuyor.

Avro Bölgesi

Avrupa Birliği istatistik ofisi Eurostat'ın verilerine göre Eylül ayında Avro bölgesi yıllık enflasyon oranı nihai yüzde 1,8 ile beklentiler seviyesinde gerçekleşti. Avro bölgesinde Ağustos ayı enflasyonu nihai yüzde 1,6 olmuştu.

Avro bölgesi sanayi üretimi endeksinin Ağustos ayında yüzde 1 ile beklentilerin üzerinde arttığı açıklandı. Daha önce değişmediği açıklanan Temmuz ayı sanayi üretimi verisi ise yüzde 0,1 artışa revize edildi.

Avro bölgesinde işsizlik oranı Temmuz'da yüzde 10 ile beklentiler seviyesinde gerçekleşti. Daha önce yüzde 10 olarak açıklanan Haziran ayı Avro bölgesi işsizlik oranında revizyon yapılmadı.

Avro bölgesinde ekonomik toparlanma ekim ayında hız keserken Almanya'daki yukarı yönlü hareket Fransa'daki yavaşlamanın gölgesinde kaldı. Hizmet sektörü söz konusu ayda daha yavaş hızla büyürken imalat sektöründeki büyüme hızlandı.

Markit'in hazırladığı avro bölgesi imalat sanayi satın alma yöneticisi (PMI) endeksi Ekim'de, 53,6 olarak açıklanan Eylül ayı nihai verisinin ve beklentilerin üzerinde 54,1 olarak açıklandı.

Yine Markit'in hazırladığı avro bölgesi hizmetler PMI endeksi, 53,6 olarak açıklanan Eylül ayı nihai verisinin ve beklentilerin altında 53,2 olarak açıklandı.

Endekslerin 50'nin üzerinde bir değer olması faaliyetlerde artışa işaret ediyor.

Avro bölgesinde gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) büyümesi 2010'un ikinci çeyreği için yüzde 1 olarak teyit edildi. Avrupa Birliği istatistik kurumu Eurostat, Avro kullanan 16 ülkede GSYH'nin 2010'un ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 1,9 büyüdüğünü açıkladı. Bu rakam daha önce yüzde 1,7 olarak açıklanmıştı. Ayrıca, Eurostat daha önce yüzde 0,2 olarak açıkladığı birinci çeyrek GSYH büyüme rakamını yüzde 0,3'e, yıllık bazdaki ilk çeyrek büyüme rakamını da yüzde 0,6'dan yüzde 0,8'e revize etti.

Avro bölgesinde perakende satışlar Temmuz ayında yüzde 0,1 ile beklentilerin altında artarken, yıllık bazdaki artış yüzde 1,1 ile beklentilerin üzerinde gerçekleşti.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) gösterge faizi beklendiği gibi 17. ayda da değiştirmeyerek yüzde 1,0'da bıraktı. ECB'nin gösterge faizi Ekim 2011'den önce artırmasını beklenmiyor.

İngiltere Merkez Bankası (BOE) gösterge faizi beklendiği gibi yüzde 0,5'te tutarak 20. ayda da değiştirmede. BOE nicel gevşeme kapsamında yaptığı varlık alımlarının toplam tutarını da beklendiği gibi 200 milyar sterlinde bıraktı.

Diğer Gelişmeler

Uluslararası Para Fonu (IMF), Avrupa ülkelerinin borç sorunları kaynaklı devam eden riskler ve ABD konut pazarında süregelen sorunların küresel finansal istikrarı geçen altı ayda olumsuz etkilediğini açıkladı. IMF tarafından yayımlanan küresel finansal istikrar raporunda devletlerin mali durumlarının iyileşmesi, küresel finans piyasalarında yapılacak yeni düzenlemelerin netlik kazanması ve bankalar için sorun yaratan eski menkul kıymetlerin sistemden temizlenmesi halinde finans sektörü üzerindeki risklerin hafifleyeceğini belirtti.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) dünyanın gelişmiş ülkelerinde ekonomik büyümedeki yavaşlamanın devam etmesinin beklendiğini açıkladı. Örgüt, 32 üyeli OECD bölgesine ait Ağustos ayı bileşik öncü göstergelerinin (CLI) ard arda dördüncü ayda da düştüğünü belirtti.

OECD'den yapılan açıklamada, CLI'nın 0,1 puanlık düşüşle 102,9'a gerilediği belirtildi ve "OECD Ağustos 2010 bileşik öncü göstergeleri geçen ay görülen ekonomik büyümede yavaşlama işaretlerinin güçlendiğini gösteriyor" denildi. Açıklamada, "Kanada, Fransa, İtalya, İngiltere, Brezilya, Çin ve Hindistan'a ait göstergelerin görünümü belirgin bir biçimde gerilemeye işaret ediyor" ifadesi de yer aldı.

Japonya merkez bankası (BOJ) gösterge faizi yüzde 0,1'den, yüzde 0 ile yüzde 0,1 aralığına çekti. Merkez bankası fiyatlarda istikrar sağlanana kadar faizin bu seviyede kalacağını ifade etti. BOJ ayrıca uzun vadeli borçlanma faizlerini aşağı çekmek için Japonya devlet tahvili, şirket tahvili, borsada işlem gören fon (ETF) ve ticari borçlanma senedi almak için geçici bir önlem olarak, büyüklüğü 5 trilyon yeni (60 milyar dolar) bulabilecek bir fon kurmaya karar verdi. Merkez bankası ayrıca ekonominin Temmuz ayında yapılan tahminlerden daha az büyüyeceğini ve büyümede yavaşlamanın fiyatları etkileyip etkilemediğinin izlenmesi gerektiğini belirtti.

Brezilya, yabancı yatırımcıların yerel piyasaya ihraç edilen tahvil alımlarına uyguladığı vergiyi iki kat artırdı. Diğer gelişmekte olan ekonomiler gibi, para biriminin değerlenmesine neden olan sıcak para girişleri ile mücadele etmeye çalışan Brezilya'nın Maliye Bakanı Guido Mantega, IOF vergisi adı verilen vergiyi yüzde 2 seviyesinden yüzde 4'e yükseltti. Kolombiya merkez bankası Eylül ayından itibaren para birimindeki değer artışını sınırlamak için dolar almaya başladı. şili'de de merkez bankasının aynı yöntemi izlemesi istendi.

Çin'de açıklanan veriye göre ekonomik büyüme, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yavaşlarken sadece küçük bir yükseliş gösteren enflasyonun ise kontrol altında olduğu gözlemlendi. Veriler dünyanın ikinci büyük ekonomisinin güçlü durumda, ancak aşırı ısınmadan uzak olduğunu ortaya koydu.

Ulusal İstatistik Bürosu, Çin'de bu yılın üçüncü çeyreğinde ekonomik büyümenin yüzde 9,6 olarak geręekleřtięini açıkladı. İkinci çeyrekte yüzde 10,3'lük büyüme kaydeden ekonominin Temmuz-Eylül döneminde yüzde 9,5 büyümesi bekleniyordu.

Eylül ayında tüketici fiyatları endeksi beklentilere paralel olarak yüzde 3,6 yükselirken, ekonomik büyümenin hızına ilişkin gösterge olan sanayi üretimi yüzde 13,6'lık tahminin gerisinde kalarak yüzde 13,3 arttı.